„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом петком недељом, на целом табаку, а уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
за целу годину . . . . . 14 ф. — н.
на по године . . . . . 7 ф. — н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
За Србију (у сребру).
за годину 35 дин. на пола године 17½ дин на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слов а за жиг плаћа се по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Новом Саду у дунавској улици.

РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Појединни бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 108. У Новоме Саду у петак 17. (29.) јула 1881. ГОДИНА XVI.

БОСНА-ХЕРЦЕГОВИНА.

Има један несретан крај земље, и у њему народ, који је од свег, па и рођеног света заборављен, који је променама у констелацији европској и на истоку повода дао, али који ако је и сам дошао до промене какве, а оно до промене — на горе.

Кад би ми сами тако рекли, то би нам страни свет, пошто се то наше браће тиче, не би веровао. Но ево, премда на жалост, дочекасмо, да и сами Славенима у опште, Србима особито непријатељски листови као „Преса“ и „П. Лојд“ „из Босне“ донесоше и пронесоше речи:

„Слободно, но сасма савесно морам исповедити: земља није задовољна, супрот свима у току ове две и по године у Беч одасланим велелепним извештајима, и супрот свима инсцениранним лојалним, срећом и задовољством дишућим адресама.

„Да се са привредног гледишта овако сиромашном народу покажу и докажу благодети европске администрације, није требало одпочети тиме, да се порез за порезом расписује. Истина је, да се данас у име пореза плаћа свота, која је двапут већа од оне, што се за време турске владе наплаћивала. К томе долазе још разне екзекуције од стране претерано ревносни финансијски чиновника, које пређе сасма непознате беху. Нек се рекне једном Бошњаку, да је он данас јамачно слободнији и срећнији, но од пре. без разлике вероисповеди и занимања мануће сви главом.

„Највећи део прихода прогута управа. Ту се на сваку форинту пореза потроши најмање по форинте око пискарања. Са свију страна чује се једна песма: ми имамо страшно много посла, а ипак се трећина званичника налази непрестано на допусту. Бошњацима изгледа, да је Босна постала завод за ухлеблење протежирани екзистенција.“

Ове речи бечка „Преса“ доноси, а пештански „П. Лојд“ преноси.

Да је тако што прво јављено у славенском листу, не би се веровало, а на српски лист повикало би се: то је — злочин!

Наши дописи из Босне потврђују те вести, и чули смо, каква се у Босни ори песма.

И на таке вести ћути Европа, ћути дипломација Русије, и Србије — ћути се на све стране!

У Херцеговини и Босни разви се застава устанка; искра окршаја у Херцеговини и Босни распали се до пламена српско-црногорско-турског, и до огња руско-турског рата — после рата сваки дође до неког добитка: Русија, Србија, Црна Гора, Бугари до великог, и ако раздвојеног добитка — само огњишта тога пламена на истоку: Босну-Херцеговину постиже промена, коју ено каквом у Бечу и Будим-Пешти назваше!

Наш је глас слаб, да заталаса јавно мишљење у славенском и осталом свету, да морално подигну глас свој за браћу нашу у Босни-Херцеговини; али дужност нам је ипак, тај слаби глас подићи, да и нашем и наше браће срцу бол одмине.

Време би било, да се на дипломатском пољу покрене питање о Босни-Херцеговини. Реч је била, да ће окупација највише три године дана трајати за умирење становништва. Становништво је умирено, шта више по оним речима „Пресиног“ дописника: „Нек се рекне једном Бошњаку, да је он данас јамачно слободнији и сретнији, но од пре, без разлике вероисповеди и занимања мануће сви главом,“ — становништво је такође међусобно измирено. Научили су се памети, и није јим потребна међусобна стража са — стране.

Но и међутим је окупацијоној велесили у власти, а по међународно примљеном задатку је и у дужности, да по правдии правичности уреди оне одношаје, који су један од главни побуда устанку били, а то су: аграрни однишаји.

У том погледу ништа није на боље поправљено, него је остало старо стање ствари, које је удвострученим државним порезима, као што и горњи јавни листови признају, погоршано. Што би држава у то уложила, то би био предујам, који би Босна-Херцеговина по времену накнадила.

Где је сад онај славни „Слави“, кога је један српски посланик на уг. сабору као најзгоднијег за привремену управу Босне-Херцеговине означио?

Покушало се најпре са католичко-хрватским, па онда са муамеданским живљем, ласкало се неко време и српском животу, а сад је дошло до тога: да на питање о срећи и задовољству сваки главом мане.

Ми држимо да би ствари на боље окренуле, кад би славенске државници, па и славенски јавни органи питање босанско-херцеговачко живље на око узели, и пожурили његово решење, по начелу слободног самоопределења народа.

Браћа наша у Босни-Херцеговини нека међутим не клону, него нека траже решење аграрног питања, као и то: да се глас народа Босне-Херцеговине о начину и условима привременога решења тога питања на заједничкој или одвојеној народној скупштини саслуша.

Извештај дра Милана Ђорђевића,
держан 12. (24.) јула у Ердевику.

Поштовани зборе!

По уставном обичају дошао сам у средину вашу, да вас известим о ономе, што сам радио на загребачком сабору за оно време, откад сте ми ви поклонили поверење, да вас тамо заступам.

Одма, како сам дошао у саборницу, затекао сам се у тешком положају. Било је то у оно доба, када је ова наша царевина војнички већ посела српске покрајине Босну и Херцеговину. Ви ћете се живо сећати, да је то поседнуће од стране Аустро-Мађарске било напеpено против српског народа, што живи на балканском полуотоку, против оснивања велике српске државе на томе земљишту, како је то желио цео српски народ, кад су Србија и Црна Гора Турској рат огласиле и како се та жеља од колена на колено овамо предавала. Ви ћете знати, да се тада с мађарске стране у свет трубило, да ова царевина иде у Босну да стане на главу некој панславенској аждаји, да клин ужљеби у живо тело српског народа.

Ми Срби у овој царевини, који смо овде толике жртве у крви и новцу за државу и престо подносили, били смо одлучни противници тој окупацији. Држали смо, да смемо у своме срцу желити срећу и напретка нашој браћи преко Саве и да се том жељом не огрешујемо ни о какву дужност, коју у овој монархији као држављани имамо. А при томе знадосмо, да срећа и напретка наша прекосавска браћа могу наћи једино у својој народној и државној независности, где ће бити сами ковачи те среће и тога напретка.

Непријатељи наши замерали су нам то и трудили се, да нас потисну у табор велеиздајника ове царевине. Можете дакле мислити, да је мени већ по томе мучан положај био у Загребу после окупације. Но ја се нисам страшио те потворе са непријатељске стране. Много ми је тежа била та околност, што су Хрвати, који нам се кажу као најближа браћа, у то време баш били пријатељи те окупације, пријатељи протисрпске политике, па су тој мисли својој у адреси на краља израза дали. То ме је болело и жалостило. Због тога сам у адресној дебати 14. октобра 1878 г. држао беседу, у којој сам се трудио да докажем и покажем браћи Хрватима, да ова наша царевина, по своме дуалистичном склопу не може бити позвана, да утиче на повољну судбину источних народа, да она по својој прошлости и по својим установама неможе бити сретна копча између истока и западне слободе и образованости, да је у заман хрватски занос за ову државу, у којој Славени никад среће своје досад нена ђоше.

Другом приликом, приликом дебате о верификацији товаричког и вуковарског избора у почетку 1879. г. упозорио сам Хрвате на неслогу и раздор, који су својом политиком напрема Србима произвели. Рекао сам, да тиме стварају трагичан одношај између Срба и Хрвата на славенском југу, какав је онај између Руса и Пољака, тужан и жив споменик славенске неслоге, и да нам тиме у великој светској драми, када се титани мрко погледају и на бој удешавају, да нам тиме велим преуготовљавају комичну улогу сићушних кепеца, који ће разгалити озбиљност ситуације својом лакомисленом заљевицом.“ Па кад се усљед тих речи развезла живља дебата, наговестио сам Хрватима: да не сматрају моје држање као слабост и да виђе у мојој нарави, да будем по сваку цену неки апостол мира и слоге.

Кад се догодила необична промена у српској цркви, кад је патријарх Ивачковић дао оставку и на његово место за администратора наименован бачки владика Анђелић, је сам ту повреду наше црквене автономије у облику интерпелације изнео на загребачком сабору. Имао сам основа и повода за то. Основа, што добар део српског народа живи у тако званој Тројној краљевини, и што је ова земља у црквено-просветним стварима автономна, а повода, што је тада опште познато било, да је члан земаљске владе Јован Живковић својим начином утицао у Будим-Пешти, да буде промене неке у јерархији српској. Тада је бан Мажуранић од своје стране изјавио, да је и он пристао на таку промену, да је пристао на то, да се мимо српског конгреса постави администратор, да се тако обиђе наше стародавно право избора црквене поглавице, право, које су наши стари вршили и које нам је и законом ујамчено.

Питање о обнови финансијске нагодбе са Угарском дошло је такође на дневни ред за време ове трогодишње перијоде. У то је време већ била учињена промена на банској столици. Мажуранић је пао, а на његово је место дошао садањи бан гроф Ладислав Пејачевић. Промена је та више личне природе. Пре ђашњи сустав остао је и на даље. Како пак ја у овом суставу, у садањем државоправном одношају не сматрам, да нам је зајамчено наше право и осигуран народни развитак, то сам држао, да ми и на даље ваља истрајати на опозиционом становишту поред свега тога, што се признати мора, да је падом Мажуранића наступила промена у расположају духова, која иде у прилог српском животу. Обмањивао би и себе и друге, кад би тврдио, да је бан Пејачевић узрок тој појави. Не, то је посљедица бивше и садање ситуације, а гроф Пејачевић поред своје може бити најбоље воље, неће и не може водити српску политику. Тек са променом сустава владавинског можемо се надати напретку и бољитку, који никад не може бити толико зајамчен ма и најпоштенијим појединим људима, колико самим установама.

С тога сам ја приликом расправе о обнови фичансијске нагодбе у седници од 17. јуна 1880 год. говорио не за обнову те нагодбе, него за промену читавог нашег државоправног одношаја са Угарском. Јер бадава, док у Будим-Пешти буду држали кључ од нашег иметка у својим рукама, дотле ће и наше материјално стање ићи попут оног у Угарској. Поред садашње порезне системе, која се не ограничава, да само од чистог дохотка држављанина порезу побира, као што је то основано у финансијској науци, него која и у сам капитал дира и овај прождире, поред таке системе нема спаса ни нама појединцима, ни народу па ни самој држави. Наравна ствар, на промену сустава тешко се људи одважују без великих догађаја, без големе невоље, па тако се ни сабор загребачки није одважио на тај корак, него је на старом темељу обновио финансијску нагодбу са Угарском.

Било је речи такође и о уважању мађарског језика у оним областима, где томе језику по самом темељном нагододбеном закону места нема. Ту је добар део тројединог сабора устао у обрану против уважања тог језика. Ја сам такође са свога гледишта сматрао за своју српску дужност, да устанем против политике помађаривања, да станем на браник за наш народни српски језик и тако сам у својој беседи од 26. јуна т. г. и учинио.

Још вам имам да напоменем, поштовани бирачи, своје држање приликом расправе о крајишком питању. Било је т. ј. питање о томе, како ће крајина, ил' управо рећи читава ова земља, бити заступана на угарском сабору, кад се крајина са провинцијалом сједини. Мађари су истакли то питање, јер су хтели, не да крајина према броју становништва свога појача број наших заступника на уг. сабору, него да се онако од ока установи број тих одасланика како ће Мађарима понајугодније бити. За оправдање свога захтева наводили су Мађари своје страначке одношаје у сабору, да би при повећаном броју наших одасланика могла наступити могућност, да ови пресуђују, да буду језичац на вази између мађарских странака. До тога и ако нису хтели доћи Мађари, а тиме су уједно рекли, да они нама не допуштају, да будемо у саборници, где се о крви и зноју нашем решава, ви толико меродаван фактор, колико би нам та меродавност по броју нашем припасти морала. Захтев је тај колико штетан толико и срамотан за нас био, а вређао је и нашу браћу граничаре, о чијој се судбини као вазда досад решавало без њиховог сутицаја и којима се већ пред прагом уживања уставних права окрњује и изопачава то право. Ја сам све то и још друге моменте, који су у свези били са крајишким питањем, нагласио у своме говору, што сам га тада у тој ствари држао. На жалост, слабост она, која је већ одавна овладала већином загребачког сабора, одржала је и овог пута победу над правом народним. Они су и опет попустили Мађарима, па су то попуштање продавали овде код нас као политичну мудрост, и нашли су при томе вере и лаких купаца.

То је, браћо моја, у кратком потезу онај рад, који сам ја на загребачком сабору развио. Осим тога гласао сам у сваком питању, које је на дневни ред долазило, по своме најбољем уверењу, независно од сваког и сваке странке, онако, како сам у души мислио, да захтева интерес и право народа нашег. Но има још нешто, што вам не могу без напомене оставити и што ми је управо главни руковођа било, кад сам вас овамо на збор потрудио. Ту мислим своје држање напрема странкама у сабору и напрема Србима заступницима. Кад смо на сабор дошли, тад је било тамо само две странке. Једна велика, такозвана народна странка, која је владу потпомагала и друга опозициона, која се из разноврсних живаља састојала и која је без икакве организације била. У то је време био покушај учињен, да се створи српска странка на сабору загребачком. Ја тај покушај нисам могао сматрати озбиљним, јер су већ тада скоро сви Срби заступници ушли у клуб владине странке и јер се и наше диференције у другим политичним питањима не би изравнати могле. Покушај тај, као што се унапред предвидети могло, остао је безуспешан и мени није ништа друго преостало, но да сам и страјем на опозиционом становишту, по програму, на ком сам од вас и изабран био, очекујући да догађаји и време своје учине а уједно и да сам српски народ својим меродавним гласом последњу одлуку изрече. Кад је после пада Мажуранићева наступио расцеп велике народне странке, српски заступници остали су и на даље у владиној странци, а навађали су као оправдање том останку то, што је Мажуранићева владавина била протисрпска, она владавина, коју су они, мимогред буди речено, за оно време потпомагали. Ја сам тада дошао у додир са такозваном „независном“ опозиционом странком, којој су тада приступили и неки чланови бивше опозиције, дочим су се остали организовали под именом „странке права.“ Мислио сам, да могу доћи у дотицај са том странком, јер смо од ње најмање удаљени, јер у тој странци имаде људи, с којима смо негда заједнички против Рауха војевали, јер има људи, који се с нама и данас у питању Босне и Херцеговине слажу. Но при томе сам уједно имао на уму и то, да поред досадањег искуства, што смо га од браће Хрвата поцрпели за последње време, ми морамо и своје српско становиште маркирати, да не би опет прекасно увидели, да смо кестење за другога из ватре вадили. С тога сам ја у њиховом клубу ставио захтеве наше, који су се односили на српско име, на питање Босне-Херцеговине, на српску школу и ћирилску писменицу и желио сам, да се све то у њихов програм уврсти. Ту жељу они нису прихватили. Изговорали се на разне начине, но у самој ствари, ја сам дошао до тог жалосног осведочења, да код Хрвата није још сазрела мисао о нашој заједници, у којој би ми с

њима равноправни били, а према томе, да је на нашој страни сазрела мисао о оснивању чисто српске странке, али таке странке, која ће независно стајати према влади и према свим странкама и која ће као напредна странка бити хрватском родољубу и опомена с једне стране, а с друге стране опет неће по све развалити провалију између нас, да се више премостити неможе ни у најкобнијим тренутцима. У нади, да ће српски народ приликом претстојећих избора порадити на оснивању таке странке, која неће Српство истицати као кринку, под којом се личне спекулације воде, ја сам се тада одлучио, да не приступам ни једној странци, него да као такозвани „дивљак“ следујем једино својој свести и савести.

Ја мислим, да се нећу преварити у тој својој нади. Оснивање независне српске странке прека је потреба и због спојења крајине, да се спреми земљиште за граничаре Србе, када они на сабор дођу. Данас је то спојење начелно изречено, могуће је а и желити је, да крајина још за трајања претстојеће перијоде на сабор дође. Спојењем крајине Срби могу сматрати, да је и питање целокупности ове земље у главном решено. Питање Далмације доводи се у свезу са многим другим питањима. Сами Хрвати сматрају Босну и Херцеговину као „залеђе“ далматинско, па рекламујући Далмацију, рекламују уједно и Босну-Херцеговину за себе. Док тако ствари стоје, ми Срби немамо узрока да залажемо своју снагу у ту ствар и да сматрамо питање спојења Далмације као акутно. Но ја ово само летимично напомињем. Питања територијална, државноправна и међународна питања и начин њихова решења, то спада у програм српске странке, која се тек основати има.

Да се така странка на здравом темељу оснује, нужна је пре свега општа народна конференција у Срему, која ће програм установити, по коме ће се сви владати. Против таке конференције неможе имати ништа онај, који отворено и искрено мисли са народом српским, његовим интересом и правом. Ја вас могу и о томе известити, да је о конференцији већ било приватна разговора и да ће се та конференција заказати у нашем народном органу „Застави“ за кратко време, пак тамо може сваки Србин доћи, да своје мисли и жеље искаже. На тој ће се конференцији уједно и спрема за изборе учинити. Ја сам уверен, да ће се из овога среза доћи на тај народни састанак, да ће и ту бити достојно заступљен овај срез, као што је вазда досад бивао у сличним стварима.

И тако, ја би после свега овог могао завршити свој извештај. Рекао сам вам у кратко, шта сам радио на сабору, а наговестио сам у главном: шта и како би ваљало у будуће радити. Па сад, када вам се враћа највеће уставно право у вашу власт, могао би поверити вашој свести, да ова коначну одлуку у тој општој народној ствари донесе. Но пре завршетка дозволите само још нешто да напоменем. Када развијамо данас на високо заставу Српства, не чинимо то из обести какве. Непомишљамо тиме да пронесемо кроз земљу заставу мржње, освете и племенског раздора. Не, није то наш идеал. Наша је застава ради обране, застава поштења српског и поносног имена народног, које смо насљедили и које хоћемо деци нашој очувано да предамо. И у то име, хвала вам, браћо, на поверењу, којим сте ме досада одликовали и слава свести народа српског!

Политички преглед.

У Загребу су се латили посла, да **крајишке врховне судове споје са хрватско-славонским банским и столом седморице**. Јамачно ће и сто седморице бити позван, да каже, шта он мисли о операту земаљске владе, па после ће се заискати највише одобрење. Све ће за својих шест недеља дана бити готово. При томе ће се особито пазити, да се што више уштеди. Према томе ће се број судија код врховних судова само мало умножити. Од пре је влада хтела да код банског и стола седморице установи потпредседничка места, али се за сад тога махнула.

Противно општему мишљењу, „Буд. Кор.“ наглашује, да спојењем Крајине није ни у колико прејудиковано тако званом **жумберачком питању**, него да ће ту ствар у своје време коначно решити само они чиниоци, који су по закону на то позвани. „Нема сумње,“ вели поменути лист, „да Аустрија нема са свим оправдана и непобитна права на жумберачки округ; но не ће ли — по што је саобраћај са тим пределом из Крањске скопчан са великим помесним потешкоћама, које управу отежавају — с опортунских разлога — па макар се при том правно становиште одржало — целисходније бити, да се управа у том округу и даље Троједници остави, то је питање, које ће јамачно претресати краљевински одбори, који ће доцније бити позвани.“

Ми смо у своје време јавили, **да је хрватска странка права држала 8. и 9. о. м. земаљски страначки скуп у Загребу**. Као што орган њен јавља, скуп је био многобројно посећен. У вече 8. о. м. имали су чланови заједничку пријатељску вечеру, 9. ист. у 10 сах. пре по дне отворио је седницу председник саборског клуба странке права, Рукавина, те предложио дра Фолнеговића за председника састанку. У тој седници најпре је решено о кандидатима за будући избор, а по том је изабран средишни одбор, коме је све даље остављено да ради.

Познато је, да су се Србија, Бугарска и Аустро-Угарска у Бечу у конференцији у четворо сложиле у погледу **железничких веза на истоку**; турски повереници не имаћаху упутстава, те не могоше ни пристати, ни не пристати на њихову погодбу. Због тога је Аустро-угарски заступник у Цариграду, Калис, више пута наваљивао на Асим-пашу да турским повереницима у четворној конференцији пошље упутства, но Асим је свагда извијао с одговором. У Бечу се поговара, да ће Аустро-Угарска ставити Порти енерђичан ултимат, што се тиче железничке везе, те заискати, нека с места пошље упутства својим конференцијским повереницима. „Полит.“ дознаје даље из Београда, каго су се Србија, Бугарска и Аустро-Угарска сложиле, да Турској даду рока, докле да им саопшти, шта она у тој ствари у право мисли чинити. Кад прође тај рок, радња ће почети, па макар Порта не објавила своју одлуку. Но у Бечу знају, како је сулуан у министарском већу рекао, да не ће никаку притиску, никаквој сили попустити.

У румунској овлађује све већа агитација против Аустро-Угарске. Тим поводом, што Румунији придевају, као да она потпирује агитацију у Бугарској и Маћедонији, пише „Романија Либера“, да Румунска треба зарад проширења својих граница да обрати своју позорност не Бугавској, већ карпатским планинама, пошто је политичко уједињење свију Романа свар, која се сама собом разуме. Тим истим поводом пише „Куријерул де Плојешти“ између осталог: „Златни сан Румуна, који ће до века за тим ићи да оснују силну румунску државу, која ће од Дњестра до Тисе и од галичке границе до Дунава допирати и која ће захватити Бесарапску, Буковину, Ердељ, Каравлашку и Карабогданску и тамишки Банат, јер по свима тим земљама влада један сој, један језик, једни обичаји и једно мишљење, и по томе је сасма лоћичка ствар да ће се и политичко јединство успоставити. То је круна, коју ми хоћемо својим краљевима или својим вођама на главу да метнемо, круна од десет милијуна Латина, становника богатих и плодоносних земаља, које би својим богатством још четрдесет милијуна душа могле хранити.“

Бивши ванредни посланик британски у Цариграду, **Гошен, дао је 8. о. м. наустице извештај о свом посланству.** Црногорско и грчко питање, рече говорник, могло се решити само апсолутном слогом свију шест сила, и та слога беше потпуна, јер да је Инглеска само једну једину неразбориту реч Грчкој рекла, да је друга која сила само што неразборито Турској дошанула, пропаде све. Но све силе држаху се сложно, чврсто; ма да човек не може рећи, да махијавелске мисли не беху свим кабинетима ни на крај памети, и пак је извесно, да су у грчком питању све силе искреном слогом деловале. Похваливши Аустро-Угарску, напомену Гошен, како се опште мисли, да она грамзи за Солуном, али он није видео никака веродостојна доказа за то. Вести о потајним Аустро-угарским агентима, то су веома обичне ствари на истоку, али он им не верује. Гошен за тим побијаше глас, који вели, да је Инглеска изгубила уплив у Цариграду, те доказиваше, да данас нема ни једна сила толико реална уплива онде, колико баш Инглеска.

Био се пронео глас, као да су **Инглеска, Аустро-Угарска и Холандија код руске владе учиниле заједнички корак због тобожњег гоњења Јеврејау Русији.** Нарочито се помиње неки Лаусон, који би токорсе био жртва тога гоњења и непосредни повод измишљеној рекламацији. Велеофицијозна „Руска Агенц.“ изјављује на то, да руски кабинет не зна ништ о том кораку. Но то не изгледа ни вероватно, јер би било непристојно. Свака влада има право, вели, рекламовати што за своје поданике, али не за поданике других држава. Општа рекламација на корист Јевреја немогућа је, завршује руски лист, јер нема ни јеврејског народа, ни јеврејске владе.

ПОЗИВ

на омладинску скупштину у Вршцу.

Овим се сваки Србин из Угарске, коме лежи на срцу напредак српскога народа и жели да на томе удружен са осталом браћом ради, — најсрдачније позива на овогодишњу омладинску скупштину, која ће се 6., 7. и 8. августа овде одржати, те сваки, који амо на братски договор доћи жели, нека се што пре обрати потписаном одбору а на адресу Николе Брашована учитеља, да би се могла за времена учинити нужна припрема станова итд. и да би се свакоме дотичном могла дати веровница ради попуста путне таксе на паробродима и железницама пошто се потписани одбор дотичним управама тога ради већ обратио.

Здраво, до виђења на скупштини!

У Вршцу, 13. (25.) јула 1881.

Одбор.

Краљевски отпис

од 3. јуна 1881.

у погледу установа за прелаз управе хрватско-славонског крајишког подручја приликом сједињења овога подручја с истоименим краљевинама, а тим са земљама Моје круне.

Пошто сам Ја Својом царском и краљевском наредбом од данашњег дана одредио сједињење хрватско-славонскога крајишкога подручја с истоименим краљевинама, а тим са земљама Моје угарске круне, проналазим Ја за прелаз досадање управе овога крајишкога подручја на грађанске области наредити што следи:

§. 1. Крајишки струковни одели и помоћни уреди, те органи главнога заповедништва у Загребу, као крајишко-земаљске управне области, имаду се са својим садањим законитим особљем и у својем фактичном стању са спадајућим у њихов делокруг списи дана 1. августа г. 1881 предати дотичним угарским министрима, односно хрватско-славонско-далматинском бану као краљевском поверенику.

§. 2. Тога ради имаће се послови они крајишки струковни одела, који су до сада обављали не само у смислу угарскога законскога чланка XXX. од г. 1868 заједничке већ и аутономне предмете, а према томе привремено такођер и службено особље њихово уз одговарајуће пренешење његових берива после постигнутога споразума међу Мојом угарском владом и баном као краљевским повереником на обављање службе разделити.

§. 3. Сходно томе имаду се бану као краљевском поверенику предати у својој постојећој поредби председнички уред краљевске управе, за тим крајишко-управни одели политичке унутарње управе, богоштовља и наставе, те правосуђа, надаље већ из крајишког рачунарског одела излучени одсек за аутономну управу и најпосле спадајући к овима помоћни уреди заједно с равнатељством писарне.

§. 4. Послови крајишкога градитељства, који су у смислу законскога чланка XXX. од године 1868 свим земљама Моје угарске круне заједнички, прелазе у делокруг Мога угарскога министра за јавне радње и комуникације; на против они послови, који су аутономне нарави, додељују се с крајишко-управним оделом за унутарњу политичку управу бану као краљевском поверенику.

На њега прелази такођер право расположбе у они грађевина, које се изводе на рачун крајишке инвестиционе закладе, изузимајући градње железница.

ЛИСТАК.

ПО ОМИРСКИ.

Не могу јемчити, да се баш све догодило тако, као што ћу ево навести; али је и пак све на истинитој основи. У осталом, ни једном фељтону не шкоди мало „колорита.“ Није на послетку ни чудо, што сам већином позаборављао оне ситне и пријатне епизоде, које су нас неколицину на један цео дан везале, та прошло је томе прилично година а за све то време једва ми и падоше на ум.

Било је у Липском; са неколико пријатеља Немаца седио сам у Ауербаховом подруму при чаши добра рајнска вина. Разговор је текао живо, а предмет му је био сам подрум, у ком смо били, то класично место, камо је Гете једну сцену из свога „Фауста“ ставио. Познато је, да је Гете неко доба свога прилично расвалашног ђаковања у Липском провео, и да је био редован гост у Ауербаховом подруму, из кога је негда славни научењак, др. Фауст, на бурету изјахао био. Као што рекох, разговор се врзао око подрума и око саме трагедије. Као што пак у разговору већ бива, ми се по мало удалисмо од горње теме и пређосмо на другу, сродну. На послетку се нађосмо у Омировим спевима. Нама свима, који смо заједно били, био је Омир врло познат још из гимназијског доба нашег, многи пак од нас занимао се и на универзитету класичном филологијом. Тако смо се све већма удубили у Илијаду и Одисију, претресли и богове, и јунаке, и лепе женске, док у једаред не рече један, који је до сад слабо узимао реч, како би добро било, да један дан проведемо баш онако по Омирски.

Ми га нисмо одмах разумели; али нам он стаде тумачити своју замисао и на послетку тако вас убеди, да једногласно решисмо, да сутрашњи дан посветимо Омиру. Још смо много шта говорили о извршењу намере наше и кад смо са свим на чисто били, разиђемо се сваки своме стану.

Сутра дан, већ око пет сати из јутра, састанемо се сви пред универзитетом и упутимо се оближњем сеоцу, Коневицу. Било је лето а небо ведро и чисто; и то је нашем добром расположењу много допринело. Лак плед висио је сваком о рамену. Кад смо дошли у Коневиц, определимо место у оближњој шумици, где ћемо се састати; на то се тројица упуте дубље у село, ми остали пак одемо управо у шуму на означено место. После једног доброг сата дођоше нам и она три друга са још два послужитеља из сеоске крчме. Пред њима је мали коњиц вукао таљиге на којима беху два јагњета, два прасета, два сомуна хлеба, две бочке пива и још многи други нужни апарати. Пиво смо узели с тога, што је — јефтиније, ма да више класично. Чим смо били заједно, приступимо послу. Клупе и сто већ су биле намештене, јер се недељом и празником амо скупљао липски свет, да се мало проведе. Око оближњег дрвета удесисмо касапницу и један од наших другова, ком је отац био касапин, узме бригу на се, јагањце и прасиће заклати и за јело удесити. Њему су била придодата она два послужитеља као помоћници; ми остали пак разредисмо се, да се по јелински играмо.

Намера нам је била удесити Алкиноов пир, како га је Омир у Одисији лако лепо спевао, наравно с неким допунама и изменама. Другу нашем, који је тамо клао јагањце, дадосмо име Понтоној, како се и звао равнатељ пира феачког краља; другу пак нашем, ком је та добра мисао и на памет пала, дадосмо само краљевско достојанство. Ми остали смо били феачки великаши; један особити певач доби улогу Демодока а једном препреденом богослову доделисмо улогу Одисија. Кад смо све тако удесили били, остависмо Понтоноа да спреми све за добар ручак; ми пак остали одосмо на пољану да се класички играмо. Пре него што смо се пак разишли, састригао је Алкиној са чела сваком јагњету и прасету по неколико длака и са највећом озбиљношћу, позивајући у помоћ богове силне, бацио их у ватру, коју су послужитељи већ потпирили били. То је била жртва вишњим боговима, поглавито пак богињи Атини, коју је краљ с обзира, што је ђачка „покровитеља“, највише и спомињао. Чим је то Алкиној учинио био, засуче Понтоној рукаве и, са оштрим ножем у руци, приђе својим жртвама. За тили часак беху животиње заклане и одеране; за тим их је исекао, бутине покрио салом и кожом и — али само кожу — бацио у ватру. Не знам је ли се баш дим боговима допао, нама није са свим. Прасиће је пак оставио, док се вода не угреје. Сад се кревусмо сви на пољану, певајући „gaudeamus igitur.“

Кад смо већ на пољани били, понудимо Алкиноу, да се први извали на траву што овај с пуним краљевским достојанством и учини. Око њега посадисмо се ми остали великаши феачки. Ту је био Авронеј, Елатреј, Еуријал, Лаодама Клитонеј, Амфијал — више нас великаша није ни било, јер још двојица имали су улогу Арете, жене Алкиноа, и улогу Наузике, кћери Алкиноа. Овај други је био плаво, лепо момче. И један и други је свој плед, на прилику женског скута, обавио око себе.

Сад је настала игра. Прво се утркивало, и победу је одржао Клитонеј — пошто је сам Омир тако навео. Лаодама, неки кракат медицинар, одржао би победу, али се морао уздржати, да се не увреди Омирски оригинал. За тим се рвало, и ту је одржао победу Еуријал — са свим по оригиналу. Међан је био доста трудан, јер се противник Еуријалов узјогунио и само је тако пао на земљу, што му је по заповести Алкиноа, Акронеј од остраг, мучки, ногу подметнуо био. Ми смо се смејали победе Еуријаловој а краљ Алкиној, изгубив мало из вида своје краљевско достојанство, стаде се од смеја ваљати по трави; што пак краљ чини, морају и великаши и тако је настало за неко време опште ваљање. Кад се смејање мало утишало, наста скакање; Амфијал је скочио најдаље али за то, што смо оном кракатом Лаодаму метули неко путо на ноге — све оригиналу за љубав. Камен с рамена бацио је Елатреј најдаље. Сад наста бој песницама. У Омиру стоји, да је Лаодама ту победио све. Једва је дочекао сирома, који је два пут био побеђен песми за љубав. Стао је на сред пољане, као да ће нас сможђити све али ми — након краткога споразума очима — скочисмо сви у један мах, и почнемо га песницама бубати, да се збиља разљутио био. Нек нам опрости Омир, али ту шалу морадосмо учинити, иначе не бисмо били ђаци.

После тога седнемо опет сви и почнемо нудити Одисија, ког још — бајаги — не познајемо, да и он покуша снагу и вештину. Овај се из прва устезао, али кад га Лаодама и Еуријал стадоше исмевати, онај први од једа и бола мало грдити, скочи ти мој Одисије, зграби шљунак мали, и баци га — да боме — далеко преко биљеге Елатреја. У Омиру стоји до душе, да је Одисији узео највећи камен, већи него што је имао ма који од Феака и њега тако далеко бацио, али наш Одисије показао је својом хитленом досетком, да није заостао од свог класичног имењака. Сад се почесмо сви чудити ванредној снази странца нашег а Алкиној се поче поносити својим гостом. И Одисије се прилично разметао својом

У погледу приделења чиновничкога и послужитељскога особља имаде дотични министар поступати у споразумљењу с баном.

§. 5. Послови обављани у смислу Моје одлуке од 8. јуна 1871. по управитељству крајишких шума у колико они у смислу §. 7 угарскога законскога чланка XXX. од год. 1873 (хрватски закон од 30. децембра 1873) и §. 6 хрватскога зак. чланка II. од године 1869 спадају у аутономни делокруг хрватск.-славонске земаљске владе, прелазе с једним вишим и једним нижим крајишко-шумарским чиновником на бана као краљевскога повереника.

§. 6. Функције крајишке земаљске благајне, која се довинути имаде, прелазе у погледу аутономне земаљске управе и искључиво у корист крајишкога подручја опредељених заклада, на хрватско-славонску благајну у Загрребу, — у погледу свеколике инвестиционе закладе пак на устројит се имајућу у Загребу „инвестициону закладну благајну“ с тога ће се последњој до даље одредбе приделити имати други чиновник крајишке земаљске благајне.

§. 7. Средишње поверенство за откуп шумских служности у хрватско-славонском крајишком подручју подређује се у садањој својој поредби бану као краљевском поверенику.

Прелази дакле на овога нарочито право потврде деобних одлука, како но је ово по §. 9. закона од 8. јуна 1871 у погледу права крајишких становника на дрварење, пашу и на ужитак шумских производа досада вршило главно заповедништво као крајишко-земаљска управна област у Загребу.

Најпосле се бану као краљевском поверенику подређују такође и крајишки одсеци стола седморице и банскога стола и државно надодветништво за хрватско-славонско крајишко подручје, те ће бан с могућим поспешењем ради посвемашњега сједињења ових одсека с хрватско-славонским столом седморице и с банским столом имати Мени предлог учинити.

§. 9. Мојим решењем од 18. августа 1880 за крајишку земаљску управу одобрени прорачун биће правилом за управну годину 1881.

Пошавши од године 1882. док истече постојећа сада међу Мојом краљевином Угарском с једне стране и краљевином Хрватском и Славонијом с друге стране финанцијска нагодба, имаће се сваке године потребштина за аутономну управу сада с краљевином Хрватском и Славонијом сјединити се имајућега крајишкога подручја међу Мојим угарским министром финанција и баном установити и Моме одобрењу поднети.

При опредељивању ових трошкова имаду се у обзир узети уједностручења постизива услед крајишкога утеловљења.

Док се обнови гореспоменута нагодба, тећи ће свиколики државни доходци из крајишкога подручја у угарску државну благајну, а установљени трошкови за аутономну управу овога подручја имаду се подмирити из угарске државне благајне.

§. 10. Послови финанцијски у крајишком подручју непосредно се подређују угарском министарстарству финанција.

С тога ће се дакле финанцијски одел крајишко-земаљске управне области и крајишки аркив мапа са својим суставним особљем спојити са загребачким краљевинским финансијским равнатељством, а управитељ крајишке земаљске благајне с државном благајничком готовином, књигама и списима приделити краљевској угарској државној благајни у Загребу.

§. 11. Заповедајућем генералу у финанцијским пословима с пренешеним делокругом подељене повласти, припадајуће иначе краљевском угарском министарству финанција, припада ће у напредак последњем.

§. 12. Послови постојећи за крајишко подручје финанцијски судова I. и II. молбе прелазе на једнаке судове, који постоје за краљевине Хрватску и Славонију.

§. 13. Земљаринско-катастрални одел крајишко-земаљске управне области има и надаље под насловом „земљаринско-катастрално равнатељство за сједињено с Хрватском и Славонијом крајишко подручје у Загребу“ до довршења својих послова постојати и подређује се непосредно угарском министарству финансија.

§. 14. Шумарски одел крајишке упрове има се устројити као шумарско равнатељство непосредним под еђењем под кр. угарско министарство за пољоделство, обрт и трговину с делокругом, прописаним за краљевско-угарска шумарска равнатељства.

§. 15. Приуздржана бану врховна управа и надзор шумскога господарства имовних опћина уређује се посебним законом.

Уплив банов на уновчивање опредељених у крајишке инвестиционе сврхе престарелих стабала из крајишких државних шума, уређује се Мојом наредбом од данашњега дана, тичућом се установљења, управљања, посвоте и упорабе ових инвестиционих заклада. (Свршиће се.)

Трговачки уговор између Србије и Аустро-Угарске.

Прилог б.

Нарочите царинске олакшице у пограничном промету.

I. Да би се промету обостраних пограничних округа дале олакшице, које су за дневни обрт нужне, споразумеле су се стране уговорнице о следећем:

1. Биће слободни од плаћања сваке царине при увозу и извозу преко заједничких граница:

а, Све оне количине еспапа, за које укупна сума прописане царине не прелази две крајцаре аустријске вредности, или пет динарских пара (5 стотинитих делова франка);

б, Трава, сено, слама, лишће, маовина, хранеће биље, сига и проста трска, живо биље (у колико му је важећим међународним прописима дозвољен слободан промет) зрно у снопу или класу, варива (зеље,) кудеља и конопља, неомлаћена, кромпири;

в, Кошнице са живим челама;

г, Животињска крв, јаја сваке врсте;

д, млеко, слатко кисело, усирено;

е, ћумур, мрки и камен угаљ, тресет, угљен тресетни;

ж, камен за зидање и у плочама, камен за калдрму и воденично камење, обична тоцила и брусови за косе и српове, у опште све камење, било тесано или не — згура, шљунак; песак, негашени креч и гипс; малтер, глина и у опште сва проста земља, од које се праве цигље, ловци, луле и судови;

з, цигља;

и, мекиње, лебчићи од репице и други отпатци од исцеђеног и куваног воћа у коме има зејтина;

ј, биљни пепео или пепео од каменог угља, ђубре, комина, сплачине, иловача;

к, леб и брашно у количини највише до 10 килограма, свеже месо у количини највише до 2 килограма, свеже масло у количини највише до 2 килограма.

2. Становници пограничних округа, који имају својих земаља или држе земље под закуп, преко границе, неће плаћати царину на предмете, који су им потребни за газдовање са том земљом, а имено: на справе и алате земљоделске, теглећу стоку, семе за усев, а тако исто и на производе, које су добили од тих земаља, као: жито, сено, стоку, дрво и т. д.

3. Даље, биће узајамно слободни од сваке царине и сви џакови и судови у којима су становници пограничних округа донели у суседну земљу њихове земљорадничке производе, као н. пр. жито и друге земљоделске производе, гипс, креч, пиће и друге течности као и друге предмете који долазе у програнични промет, па их отуда враћају истим путем празне.

4. Тако исто је слободна у обема земљама од сваке царине, при увозу и извозу, стока, која се из једне земље води у другу на израну или попашу па се отуда после изране или попаше враћа; а тако исто могу се слободно од сваке царине вратити и производи, добивени од те на израну теране стоке, као: млеко, масло, сир, вуна и приплод за то време добивени, али само у количини, која је саразмерна броју стоке и времену за које је израна трајала.

5. Исто тако биће слободни од царине: жито, зејтињаво семе, конопља, лан, дрво, мекиње и други томе слични земљоделски предмети, које становници, пограничних области обеју земаља уносе за своју потребу у воденице које су у области друге земље, да их тамо самељу, прекрупе, исецкају трљају итд.. па их после у прерађеном стању натраг враћају.

Количине производа које се, на место сировина, могу натраг вратити, односно морају извести, утврдиће у споразуму обостране царинске власти уговарајућих страна, према потреби и како буде право.

6. Повластице које су наведене под 1. 3. и 4 уживаће само становници зоне пограничних области која не прелази 10 километара од заједничке границе земаља уговарајућих страна.

7. Обе стране уговорнице и њихове административне власти споразумеће се, на којима ће тачкама мимо редовних царинских друмова и прописаних бродова моћи бити промета између пограничних становника са помињутим предметима, као и са другим артиклима дневног обрта, који су слободни од царине.

II. Од увозних и извозних царина у непосредном промету преко заједничких граница обеју земаља слободне су:

1. Путничке ствари и ствари лађара, возара и радника, као што су: рубље, одело, путно посуђе, потребе, справе и алати, који су за њихову сопствену потребу, и то у количини, која одговара приликама.

2. Кола, која служе заиста за пренос путника и еспапа; колица, корпе и друге подобне справе за пренос; теглећа и носећа стока, возови на води са уредним инвентаром;

3. Провијант за бродове;

4. Карте од мустара и мустре које не могу да служе ни за коју другу циљ.

5. Прости завоји и судови, у којима се налази еспап, неће се одвојено царинити но за њих важе одредбе о дари.

III. Доле означени еспапи, кад се из слободног промета аустро-угарске царинске области уносе преко заједничке границе, непосредно у Србију плаћаће половину царине која се наплаћује на увоз највећма повлашћеног народа, и то специфично или по вредности, коју уносач изабере:

Еспапи у прилогу А, одељак тарифе . 1. а,
Еспапи у прилогу А, одељак тарифе . 9. а,
Еспапи у прилогу А, одељак тарифе . 10. а.
Еспапи у прилогу А, одељак тарифе 11 а 1 и 2.
Еспапи у прилогу А, одељак тарифе 12 а, б, 1 (са приметбом) в.

Царинска власт, преко које су ови еспапи експедовани за извоз, издаваће уверење којим се тврди, да то пошиљање долази из слободног промета аустро-угарске царинске области, и то ће уверење служити за доказ права на диференцијално царињење горњих еспапа.

IV. Ниже означени еспапи, који се из слободног промета из Србије увозе непосредно, преко заједничке границе, у царинску област аустро-угарске монархије, плаћаће ове царине односно биће слободни од нарине:

1. Свеже воће (изузимајући свеже грожђе) баштовански производи и свеже зеље . . слободно

2. Ораси и лешњици, суви или очишћени, суве шљиве, пекмез од воћа куваног без шећера 100 кила 1 ф. 50 кр.

3. Волови и бикови од грла 4 ф.

4. Свиње од грла 1 ф. 50 кр.

5. Коже са или без длаке, неурађене (сирове или сушене па и сољене и препариране у кречу, али не чињене иначе) . . . . . слободно

6. Меа . . . . . слободно

7. Ракија тј. шљивовица од највише 38 гради алкохола (по стотичном алкохолометру) плаћаће при увозу преко босанско-српске границе, осим унутраште таксе . . . 100 кила 3 ф. 20 кр.

8. вино у бурадима из околине Пожаревца, Неготина, Смедерева и Ниша 3 ф. 20 кр.

9. Шишарка, кора за бојадисање или чињење слободно.

Бугарски глас о Бугарској.

„Народній Гласъ“, либерален лист бугарски, који излази у Пловдиву, доноси у броју од 7. јула овај чланак:

Тим, што су прихваћени предлози бугарскога кнеза и што је испојана последња молитва за упокојење слободи Бугарске, не завршује се она велика борба, што се за последње доба развиј у кнежевини између два сасма противна борца — заштитника устава и слободе с једне стране, а с друге улизица, грабилаца и угњетача. Не само да се ова борба не завршује, него се у битности сад тек из корена заподева. Немају више народни борци бранити и чувати слободу, да им се не отме, него ју изтргнути из злочинских руку, јер пред њима је громан и одвраћајући факт — слобода је уграбљена — свезана. До 1. јула пазише они дефензиву, беху заштитници, ал од оног црног дана, који дели две добро карактерисане епохе у политичком животу Бугара, њихова задаћа и све њихово настојање мора бити, да постану једнога дана избавитељи уграбљених народних права.

Чини нам се, е је овде на свом месту, да се

снагом, говорећи, да би још даље бацио, да је нашао згоднији шљунак и да није тако гладан а особито тако жедан.

После тог говора, заповеди краљ телалу, једном сеоском дерану, који се баш ту нашао и нас са отвореним устима посматрао, да донесе харфу, да би певач Демодок могао коју отпевати. Телал оде у краљев двор т. ј. на оно место, где се спремао ручак али се брзо врати с једним послужитељем, који нам јави, да је ручак већ готов.

Ми таман на место, а Понтоној скиде с једног ражња јагње, за тим с другог прасе. Алкиној нас позове да седнемо. У тај се мах приближи Наузика Одисију и стаде се праштати с њиме; Одисије се њој лепо захвали, говорећи, како ће се он ње сећати и кад се врати у Итаку т. ј. у Липеф, и кад тамо разгони своје „супостате“ т. ј. силне веровнике. После тих речи посадимо се сви редом. До Алкиноа седе Одисије а ми сви остали по реду и положају, с нама заједно седне и краљица Арета и њена лепа вћи Наузика, и Демодок је сео с нама заједно. На то донесе Понтоној јагње и прасе и мете обоје пред Одисија, одајући му тиме највећу почаст. У једно с печењем донесе и „прева“ т. ј. добро зготовљене кобасице, ситне, мале, као што се од прасета и направити дају, те их стадосмо, сасвим по пропису, кусати. Не могу рећи да су нам пријале, али тако хоће Омир. Одисије забоде после тога виљушку и нож у печенке, и поче их сећи, Алкиној прихвати тај посао и подели сваком великашу приличну комадешку; Понтоној међу тим донесе хлеб и даде сваком по комад. Сад настаде важан посао, уморни и гладни феачки великаши стадоше копабити печење, да су им све заушњаци пуцали. Краљ заповеди међу тим Понтоноу, да помеша вино, т. ј. да донесе пиво, и на скоро за тим пенушио се пред сваким тај благи јечмени сок. Печенка је за тили часак нестала; у конабљењу се највећма одликоваше кракати Лаодома и нежна Наузика. Краљ заповеди да се скине с ражња и оно друго јагње; после кратког времена није се ни од овог видило ништа више и велика је опасност претила и другом прасету, али крзљ не хтеде да се и то сконаби, него га остави, да га хладног при поласку поједемо. Међу тим се пиво немилице трошило. „Кад је била намирена пожуда за јелом и пићем“ заповеди Алкиној Демодоку, да отпева коју лепу песму. Демодок се лати харфе, т. ј. обичне батине, и стаде удешавати жице, грабећи тамо-амо по ваздуху и поче певати песму о љубави Ара и Афродите, коју је наш певац за ту свечаност за време игре феачких великаша по Омировом оригиналу срочио био. То је нас изненадило са свим и кад је довршио, напије му у почаст Одисије пуну чашу пива; Демодок се скромно захвали и тако исто скромно сроља пуну чашу пива с оне стране кракатле своје. Сад је настало опште певање, али наравно све по заповести краља Алкиноа.

Тако је у певању прошло два три сата. У једаред устане Алкиној и рече, да Феацима ваља свом госту да покажу још једну вештину своју, а та је игравка. Послужитељи и Понтоној добију валог да оду у село те да ревнирају коју цуру, јер — тако настави краљ — Феаци деветнаестог века после Христа, не могу играти без девојака. Међу тим пак, док ови набаве потребне играчице, позове краљ Одисија да нам приповеда своје „житије.“ Овај се из прва превемагао, преклачио капут преко главе, бајаги плаче и шта ти није још радио. На послетку се и пак преволе и поче:

— „Чувени јуначе, Алкиноје, најсилнији краљу; ја уживам у гозби, у весељу и свирци, али ја видим, да ти хоћеш и да чујеш моје невоље и јаде. Ајде де. Ја сам Одисије, син Лајерта (ми сви зинусмо од чуда, бајаги тек сад уживамо, што нам је гост тако славан муж), познат међу људма са своје мудрости; Итака је моја домовина . . .“ и сад нам стаде Одисије мазати и лагати, да од тешког смеја нисмо знали како да седнемо. И Омиров Одисије умео је прилично лагати, али овај га је наш ваткрилио са свим. Шта су Кикони, Лотофази, Лестригони! Шта је Полифем, Кирка, Скила, Харивда, Тартар! Шта ли су Сирене! Одисије је све то на хумористичан начин уплео у ђачки живот да смо му за иста одали искрену почаст које „Омирским смејањем,“ које силним вздравицама. Кад је веселе било најбурније, баш кад је Одисије покосио просиоце своје жене, приспеше Понтоној и послужитељи са два егедаша и са неколико цура, али и са неколико старијих жена, које су као гарда стајале око свог подмлатка. То вам се није са свим свидило, али шта смо знали радити.

На заповест краљеву, удесише егедаши своје инструменте и ми сви ајд на пољану, да се као добри играчи продуцирамо. Сад је тек настао прави хец. Играло се живо, пило се оштро, Демодок је још коју отпевао а Одисије још коју слагао. Кад се почео хватати сутон, заповеде ово старије Феачке жене својим девојкама да иђа већи кући. Бадава смо се ми противили томе, бадава је Наузика доказивала, да је и она девојка, бадава је Одисије лагао на сва уста, ништа није помогло, па ни заповест „најсилнијег краља.“ Опростимо се дакле с нашим играчицама и отпратимо их до самог села. Једно нам је и пак било право, што смо на девојкама видили да би радо остале и да би се брзо навикле на наше, хоћу да кажем, на Феачке питоме обичаје; али оне окореле маме, које нису имале ни „појатија о стихотворству Омировом,“ нису се дале ни осолити. Сад је ли то било из зависти према садашњем, или из бојазни према — будућем класицизму.

Кад смо их онако лепо, пар по пар — Лаодама је морао ићи са Аретом — отпратили до међе Феачког краљевства, вратимо се, опет у Алкиноов двор, да довршимо наше класично пировање, јер се у нама опет појавила „пожуда за јелом и пићем.“ Понтоној је кад кад гледао на звезде, да промери које је доба од прилике, јер ми Феачки великаши нисмо имали — оригиналу за љубав — ни једат сат у џепу, и кад је био већ на чисто, т. ј. кад је докучио, да ни у једном бурету нема више ни капи пива, позове нас, онако теласким гласом, да се кренемо сваки у своју „ложницу.“ Шта смо знали радити! Кренемо се дакле. На путу нам је Одисије једнако спомињао, да у Омиру стоји, како су му Феачки великаши разне лепе поклоне дали, али се ми на то нисмо ни обзирали. Кад је бедни Итачки краљ видио, да од поклона нема ништа, стаде нам — ваљда утехе ради — поново мазати и лагати, тако, да смо се сви грохотом смејали све дотле док нас није Зевсов пославик Јерм, у виду полиције, на наше Феачко-ђачко достојанство опоменуо. Смртни се људи нису никад противили опомени богова силних; нисмо се ни ми, јер не хтедосмо помутити нашу лепу забаву, ма да је Лаодама имао ћеф да провоцира „бој Гиганта са боговима.“

Кад смо стигли у Липеф, била је већ превалила поноћ. Са класичним „χαῖρε!“ (здраво!) одосмо сваки у свој стан.

М. С—ћ.

опоменемо мало и на прошлу борбу у кнежевини, о којој смо и сами често пута имали не баш са свим праве назоре. Често пута, кажемо, долазисмо до убеђења, да су тако названи либералци, заштитници устава, више људи, који не гледе много на закон, људи, који не гледају друго, до ли своје личне интересе, и најпосле људи, који умиру од од жеђи, да се докопају власти. Не ћемо се трудити нити истраживати, који су то, што су настојали да учвршћују у нама овака убеђења, нити увроке, који су нас завађали. Ми ћемо се само осврнути на саме ствари, па ћемо извести веран закључак о томе, како се понеше људи из обадва опозицијона логора. Које су одличне црте обеју партија? Кратко и јасно. Све што је подло, незаконито, протународно и бешчовечно, беше на страни оних, који се препоручиваху за најбоље будуће организаторе дезорганизиране кнежевине, док међу тим беху ред, законитост, легалност и патриотизам најодличније црте оних, чију партију до јуче кривише са безређа, безакоња и самовоље. Да, то је цела истина, коју признати морамо. Начин, рекоше многи овде а и у кнежевини заступници европских сила, којим либерална странка води усиљену и неравну борбу, сасвим је легалан; ово препоручује странку, с којом су већ симпатије многих, а и будућност, која је без сумње њена, јер се верује, да не ће она и на даље макнути се од законитог становишта, које је увек здраво, мирно и безопасно. Премда толико жалимо изгубљену слободу и пороблење народа, ипак се радујемо, констатирајући, да су они који падоше, водили борбу легалну, достојну и хвале вредну. Пред светом данас и пред историјом после овај факт није од мале важности!

Но за доста дугог времена, за које траја борба с оне стране Балкана, шта учинисмо ми у Источној Румелији? Многе ствари и једну велику погрешку!

Ми се дадосмо на посао у много тежим околностима, постависмо могуће добре темеље својој унутарњој организацији и код једва ли свободољубивог устава почесмо тешки парламентарни живот под управом мудрог и разумног господара и, слава богу, данас можемо се с правом поносити својом управом у опште уветом, исто тако и својом парламентарношћу, коју показасмо и коју ћемо за сигурно и у будуће још више показати. Али код ових похвалних дела учинисмо велику погрешку. Обузети идејом, да је новосаздана кнежевина опредељена да игра велику улогу уједињења наше раскомадане домовине, ми, премда увиђасмо преимућство овдашњих интелигентних сила, држасмо се на страни, давасмо њој првенство у свачему, на њу показивасмо прстом, њу хвалисмо и мислисмо да ради с великим патриотизмом и као што треба. На жалост, ево изиђе наопако и с осрамоћеном кнежевином заједно пада велики део срамоте на нас, на нашу покрајину. Да смо у истини стајали у сваком погледу више него кнежевина, да се наш главни управитељ понашао благоразумније, него ли фантасти господар Северне Бугарске, то рекоше и доказаше још пре годину и по дана, не сећамо се које новине из кнежевине, где се сравњиваху обе покрајине и оба бугарска владаоца.

Кад и сада већ, пошто се народ у Сев. Бугарској пороби, све тако настављамо показивати на кнежевину, као на будућег испунитеља велике историјске задаће, коју Батенберг у својој прокламацији онако стави на ругло, то значи, да не разумемо шта радимо и да узалуд вијамо по бескрајном путу наде приказу уједињења, које неким мрачним и пред народом опрљеним личностима испаде за руком, да одстране за неколико деценија. Смешно је, кажемо, да још мислимо, да ће једнога дана постати кнежевина — с Батенбергом на челу и с министрима, као што је Стоилов — огњиштем тога историчког догађаја. Говорећи ово, ми не чинимо никакву илузију, да напустимо идеју целокупности бугарског народа; на против ми хоћемо да најпосле увидимо, да људи данас у кнежевини, сама кнежевска влада, злоупотребљујући нашу слабост, што смо пред њима скромни и што им одајемо првенство, раде у сасвим противном смислу, а тим уједно понижују и нас саме. Време је већ, да се открије голотиња кнежевине, коју смо ми успешним својим радом привривали, време је већ да покажемо, е смо збиља стојали и стојимо више од своје северне браће, која ће, пошто незнадоше сачувати си слободу и протерати неколико изрода и народних издајника, нехотице заједно са собом и нас завући у пропаст, коју им данашња сатрапска влада копа.

Истина је, која се не да опорећи, да се нисмо ослањали тако поверљиво на кнежевину и на њеног једногласно изабраног, да смо радили самостојно за жељену велику идеју, не би стајало питање о целокупности Бугарске онде, где данас стоји — у јами немогућности.

Наше пуно поверење у кнежевину беше велика погрешка; време је да га дигнемо ради страха од веће опасности и компромитације. На властитим силама изглед за успех више је осигуран.

ДОПИСИ.

(§ В. Т. Б. Ђ.) **Бељина на Петрове покладе. (Накнадно. У.) Дозволите г. уредниче мало простора у вашем цењеном листу „Застави“, да у неколико речи опишем добро и зло које наш народ ужива у овоме крају Босне поносне.**

Верованьем у бога и милу нам српску народност, састасмо се по обичају народно-српском, који је обичај толиким жртвама све са кољена на кољено до данас сачуван.

Овде је први дан Тројице као и на остале велике празнике обичај да коло игра и народ да се састаје, па тако би и први дан Троице, омладина се искупи у порти црквеној. Ту се забављало, играло и певало до пет сати после подне. Затим је свечаност увећала у баштама свирка овдашње посаде почев са српским колом, за колом следила је румунска народна игра изведена од 9 подофицира исте пуковније. Ми Бошњаци дивили смо се красној игри народа нам братског — румунског — а и јесу прецизно извели, сваки је играч у облику кола али напосеб играо. Коловођа у средини — али упуштати се у потанкости саме игре постао би досадан са мојим дописом. У кратко и из саме игре види се да је за њу потребита велика гимнастичка вечба. Евала им! Живили! За игром румунском, која је трајала $^3/_4$ сата, следило је коло и — с тим се свечаност сврши. Морам искрен бити, — јер што је право и богу је драго — те похвалити, како старешине, тако и просте војнике ове пуковније, она може бити узором понашања и удруживања са народом, а заслугу на првом месту заслужују г. пуковник, за тим остали г. частници. Живили!

Код те свечаности био је уникум видити 2—3 грађанина заједно — изузев омладину — тако је неко равтројство завладало међ њима, да један поред другог прошав не назива бога — али у народу простом са свим је другачије. Други дан Троице бијаше „сабраније народно“ у Обарском а трећи у Амајлијама. За то би препоручио са пријатељске стране тим таковваним великохрватом, да се мало прошећу до нас, да виде народну ношњу, коло, обичаје и народне песме да чују, па онда нека рекну е да ли је то — хрватско. Та милина је погледати у колу нашег сељака и сељанку. Гледајући их, неможеш а да ти од миља око сувом неороси; та они су нам сачували од памтивека наше за народ и историју српску од неоцењиве вредности обичаје.

Те славе народне служе народу српском за удруживање, упознавање и спријатељивање, а који већ јесу, да бољом надом у бога, веру православну и народност српску још више учврсте своје пријатељство.

Но стављамо на срце пастирима, поповима српским, да, обавив чин по обреду православне цркве при таковим свечаностима, народу образложи, од какове је неоцењиве користи по народ то народно сабраније и како су њихови оцеви живот свој жртвовали да народу очувају оно, што су од својих отаца као аманет добили.

Срећа ме нанесе 6. о. м. у Драгаљевац, где је народ оног села при цркви славио „народно сабраније“, али касно у вече се свет искупи око $^1/_2$7 сати, те после обреда црквеног при ком је чинодејствовао г. Д. М. прота бјељански уз припомоћ тројице околних свештеника, одпоче се право народно весеље, које је уз свирку, певку и коло до касно доба ноћи трајало. На конак бјех позван код врлог Србина и поборника народног Гаврета Миљеновића, јер је сутра дан у недељу тек права свечаност. Тај дан бијаше се код њега искупило кумова, рођака и пријатеља, којима је у част приредио ручак. Ту је пало силних наздравица, али све по народном обичају.

Опростив се са домаћином и осталим, кренем пут точка, где је настављена јучерања код цркве започета свечаност; у путу чух како у селу Забрђу купи војска пред општинском кућом народ, да га на силу пред собом поведе на усташе. Исти дан ухватише војници два угледна (првака народна) сељака у Забрђу, те их злостављаше, ставе их у гвожђе, те отерају преко Брчке у Тузлу, камо су прошле недеље такође до тридесет угледних Србах у синџиру одпратили Зашто? упитаће ко. Ево за што. Турци су подказали да су усташе к њима долазили. Питам ја сваког просвећеног и паметног човека, шта би он радио кад би му оружани људи дошли у кућу а неби оружја имао као по богу наш сељак, да ли би им се могао кад је просвећен, паметан итд. одупрети голих шака? — Не! Јави ли дотични власти да су код њега били ови ће га запалити и убити; па шта ће један народ, кад војска која је позвана да народ чува и брани, да ред успоставља, није кадра против хајдуцима ништа оправити.

Ја невнам од које стране ветар пуше, али свакако није добар. Нека у Сарајеву, Пешти и Бечу добро промисле ту ствар, јер Аустро-Угарска је дошла с војском у Босну и Херцеговину да народ умири а не да народ тера да гине — за што? Је ли народ крив што је толико хајдука? — Не! Та данас има десет пута више усташа и невадовољника у Босни и Херцеговини но под турском владом Зашто? За то, што има толико чиновника à la „Плентај“, који, дошав странка у суд — на питање зашто ово или оно — Странка хоће да одговори — Плентај: шут! странка: али — Плентај: 5 фор. платити ћеш зато што си говорио, а ако и даље будеш одговарао, за сваки приговор платићеш по 5 фор. — Странка, молим госп— 10 фор. — Али — 15 фор. док није дотерао до 45 фор., за тим га баци у затвор, где му је Кинцл по обичају правду кројио. Ето, таки случајева има стотинама у Бељини и околици. А г. Божић, судац овдашњи, осуђивао је сељака на 5 фор. казне или 8 дана затвора просто за то, што нису сељаци изашли кад је г. Плентај одпутовао (у неврат) да га поздраве. Вредно би било уповорити високу зем. владу за Б. и Х. на те глобе народне, и упитати ју, коме тај новац у џеп иде — јамачно ни стоти дио неподнесе у извешћу влади — а оно друго? та раваберимо се — господи à la „Плентај“; треба да купују спахилуке у Босни, па — народ нек плаћа. Слава!

Високу зем. владу умолили би најпонизније, да нам саданьег намесника Плентајевог г. Ледвицког остави за управитеља, а Плентаја да остави онде где и јест — изван Босне и Херцеговине. Г. Ледвицки је човек кому треба на далеко пара тражити, он је свјестан свога звања, народу добар, подчињеним праведан, уједно и строг, марљив, а такових чиновника Босна и Херцеговина треба. Он је по народности Пољак, прилично добро српски говори и народ га од свег срца љуби и штује. Ако такав остане, бити ће прави мелем за народне досад му задане ране, јер да су такови свестни чиновници били, тих усташа не би било.

Невнам усљед чега 5. о. м. затворише на Рачи превоз за Србију од босанске стране, те тако је трговина заостала. У колико је мени познато преко новина, Аустро-Угарска је са Србијом склопила трговачки уговор, српска скупштина одобрила, — па зашто ово уједаред!

Ако влада сумња да Србија подпомаже устанак, нека потростручи стражу на кордуну, нека се најстрожије путници прегледају, али ни по што превоз затварати, те тим трговини штету наносити. Народу је познато да ти усташи постоје већ 15—18 мјесеци, а превоз је на Рачи недавно промету предан, дакле одкуд онда да је Србија крива?! Усљед затвора границе 6. ов. мес. падоше у сред дана у месту таковвано Бук код воденица у присуству до 50 људи које Срба и Турака на српској страни два рибара ловећа рибу. Један изкочив из чамца рањен паде на српску обалу а други мртав оде заједно са чамцем низ Дрину. То је, како се у мојој простој глави врве, повреда међународног уговора. Но владе ће се ипак нагодити како тако — али народу је јадном — наопако.

Из **Шајкашке** 8. јула. У своме последњем допису рекао сам, да ћу после избора наставити ово моје писање. Овим га настављам, јер ово је нужно с тога, што народ ваља да позна „своје људе“, као што рече онај брат дописник у 93. бр. овога листа.

Ја сам у своја два прва дописа у неколико изнео на јавност гадна недела свију пришипетаља и кортеша дели-Николића и по другим опћинама, али највише говорих о њиховим насиљима у Д. Ковиљу (Шанцу) па ево и овом приликом морам и опет њега (Шанца) да се дотакнем.

Обично се каже, на селу су прве главе: попа. кнез и натарош. Тога реда ћу се и ја држати. Дакле да почнем с попом или као што се он у најновије доба назва — плебаношем. Овај плебанош, ма да је већ ушао у своју 70. плебаношку годину, не стиђаше се при кортешовању за вл. канд. ни једног од свију бележника, кнезова, адјункта и др. бургијаша Николићевих. Он истина није тражио код поштених шаначких Срба трговаца сирицика и др, као наш лепи Ђоја; он истина није претио ни затвором ни глобом, јер не беше у „власти“ да тако што чинити може, али тим више је нагрђивала нашег народног кандидата Ревносно заузет будући за Николића отпочео је плебанош своју кортешку каријеру још на Ђурђев-дан идући са свечара на свечаре. Но ваљана браћа шанчани (који се при избору не мање него баш сјајно показаше, јер их на избор оде 17 кола) још на Ђурђев-дан крајње одушевљени за свога љубљеног вођу, одупреше се јуначки оним плебаношким погрдама, и један од њих устане и овако поздрави једног од најревноснијих лакеја Николићевих: „Је си чуо, попо, ако си ти себе продао Мађарима, ако си ти Мађаров, ми н смо, и ја ти ево у очи велим . . .“ (изостављамо. — У.) Мој ти се попа као Мађар врелом риж-кашом опарен, повуче натраг и срамно се извуче из друштва те оде својој кући. Али то му ни мало не сметаше да своју започету каријеру не настави. Кад су пред избор дошли у Шанац плакати народни и кад их свесни шанчани на своје куће прилепише, мој ти плебанош у договору са својим, њему по души равном сину, овдашњим натарошем и са познатим већ мамелуком капетаном и кнезом Петровићем нареди два плајаша, те ти један иђаше ноћу између 11 и 12 сати од куће до куће те дераше нар. плакате а други у друштву са натарошем лепљаше Николићеве плакате. Али им не пође за руком да се подуже забаве у својој лакејској служби, јер један од млађих шанчана осети да се неко шуња око прозора му над којим је приковав био плакат, и наједаред зачу где хартија пуца. Овај млади братац не буде лењ него отвори прозор и два пут опали из свога револвера на ту ноћну тицу. Кад г. „домин“ и његов други плајаш види да ту нема шале они ти стругнуше својим кућама и окануше се ћорава посла, проклињући и Николића и оног који га је за кандидата истакао. Ма да се то ноћу догоди, шанчани ипак дознаше ко су те ноћне тице биле, тим пре што су г. плебаноша у сред дана ухватили где скида нар. плакат са једне куће. Тај поступак озлоједи и огорчи овдашњи народ, јер пре неколико дана донешена беху нова звона за шаначку цркву; на звонима написана беху имена попе, тутора и председника, али народ крајње озлојеђен на попу са горњих дела му, теде име са звона стесати. Ово је цела истина, јер сам је чуо од човека који не уме лагати. Али ово дело спречише својим паметним саветима људи, који се с пуним правом могу назвати вођама шаначког народа, јер за овог последњег избора стекоше они велико уважење и популарност код шаначког народа, тако да их народ сад у свему слуша. Не могу а да имена тих ваљаних и неустрашимих вођа шаначког народа не споменем. Ови се зову: Радован Стојиловић и Шаца Пешић. Ови су истина млади људи, али се никад ни у једној прилици ни најмање не устручаваху да бране оно што сваком Србину ваља да је светиња.

На почетку свога дописа рекох да ћу појединце говорити о кнезу и натарошу, али тиме би заузео у цењеном овом листу одвише простора, а штов. читаоци и онако су имали већ прилике из прва два моја дописа из ближе упознају шаначког г. домина, који се није стидио ни најгорих средстава, само да убије углед како горње двоице Шанчана тако исто и углед кандидата им. У том послу десна му рука беше горе споменути мамелук кнез шаначки, који је пре избора од куће до куће ишао и одвраћао људе од „опасности“, као што он вели, која ће да наступи ако др. Милетић изабран буде. Из овога може сваки штов. читалац видети ко је и какав је шаначки кнез, који је у осталом тако имућан, да би скоро по Шанца купита могао, па ипак тако ниска душа да би се за чашу пива или једног сомчића купити могао. То је бар показао при последњем избору. А ја познавајући добро тога господина додајем још да је њему више стало до мукте пива и печења, ког се, као што би он сам рекао, више пута „наденао“ за ово последње време док су Ђоја и др. Ђока у Шанац долазили. Кад се говори о части, ваља ми споменути још један случај, који може, ако хоће и „Стармали“ прештампати па нек му се публика мало насмеје.

На девет до десет дана пред избор дође Ђоја у Шанац, па у друштву с овдашњим домином отишав у свој већ више пута похађани локал т. зв. „Пркос“ нађе ту двојицу шаначких простака. Као и увек тако и сад почне их својим већ познатим начином обрлађивати на своју страну и на послетку и успе, те обојица шанчана примише цедуље. Кад се обећаше Ђоји, да ће за Николића гласати, окрене се овај бирташу и рекне му да до избора има овој двојици на његов рачун што год заишту давати. Од тог доба пређе читава недеља дана, али међу тим споменута двојица не смедоше проћи никојим сокаком, јер их свако и мало и велико с презрењем частијаше с именом „бугери“. Кад овима то досади, они се договоре те ти један од њих зграби обе цедуље и однесе их у сеоску кућу и овако затруби г. „домину.“ „Господине, ево вама ваше цедуље. Куда ћемо ми осим наше браће? Како би изгледали ми, кад би осим свију нас двојица са вами на избор пошли? Као дивљи пилићи Збогом! А ако сам што дужан за оно што сте ме целе недеље частили, направте рачун, па ћу вам платити, или ако то нећете, а ви хајдете са мном па ћу вас ја две недеље частити, па ви онда пређите на моју страну. Збогом!“ Те тако г. домин поред свег убеђивања и уверавања свога принципала Николића, да ће на избор довести сигурних 50, гле доведе само три од шаначких простака, од којих је један подвиз (Милош Нешин,) па му је обећано да ће бити изабран за кнеза. Али ово последње ће се онда збити, кад и плебанош Лака буде бачки владика. И нехотице дођох опет на плебаноша. Али кад је већ тако, хајд да рекнем још коју о том ревносном кортешу Николићевом.

Седамдесетогодишњи српски свештеник, место да се повукао, кад већ није био кадар да ради у корист свога народа, у свој приватни живот и у своју цркву па да је са оног амвона питао своју паству своју светом христовом науком и у њој ју утврђивао; а он као неки „ирош“ с поносом неким задео бугерску цедуљу за шешир, па са свирцем (чуте, читаоци!) сео на кола и на сва уста деруући се: „живио Николић“! оде на бугерску лађу а на овој у Тител, али не да покаже како пастир душу своју полаже за овце своје већ како грабљива му душа за неколико шугавих форината продаје ђаволу. Тим и подобним поступцима изгубио је, као и многе др. колеге му, тотално углед свој у народу, па видећи се тако презрен и понижен од народа он се са своом својом у једном паклу налазећом се браћом на сва уста дере, како су им бајати баш ти прваци народни сав углед им убили, а не виде, не видо'о их Христо бог да, да свако зло и сваки узрок пропасти угледа им баш из самих њих, са њихових ниских и издајничких им дела произлази. На жалост оваки случајева беше на више места, јер нам овај избор показа многе, не српске свештенике, већ плебаноше и алдозаре, којих се сваки поштен човек гнушати мора, па ма он и не био Србин. Зар се тако брани и чува највећа светиња народна: вера и народност? Зар подлим издајством мислите да постигнете оно, што сте пропустили делом правог свештеника и хранитеља цркве, вере и народности српске? — Али ја ћу да за завршим оним песниковим речима, које вас онако дивно карактеришу:

„Давно знамо да сте лоши,
Епереши, плебаноши“.

А моја ће душа, по примеру песником иђи да тражи у другим слојевима народа српског:

„Гусле српске од јавора сува,
Што нам веру и народност чува“.

Толико о нашим епперишима и плебаношима, а сад би ваљало да пређем на остале по души и карактеру са свим сродне овим првима, мамељуке, али сад нека је доста. А наше гусле, што гуде на све стране где дишу дични синови и ћери народа српског — наша „Застава“ уступиће нам свагда и у свако доба простора да дамо израза нашем гнушању против свију лажних апостола нашега народа, а израз радости и задовољства према свима онима који се српским срцем заузимају да очувају образ и поштење и онако са свију страна гоњеног народа српског. Хвала богу, у нас се у новије доба показа више таких синова (слава им!), па и

ИДЕ ДОДАТАК.

Додатак „Заставе“ к броју 108.

они који некад забасали беху за златним, али лажним обећањима нечистих духова, повратише се у последње доба и опет у средину свог славног и јуначког рода.

ја.

У Винковци на појутарје св. Прокопија. Држим да ми нећете ускратити неколико редака у цјењеној „Застави“, ако се и ја одовуд из бивше Крајине — крваве кошуље, а сад поставше паорије јавим, како нам је данас у овом новом положају.

Дана 15. јула т. г. по рим. кал. изишао је једва једном давно жељени и очекивани царски проглас, којим се војничка Крајина дефинитивно укида и из дојакошње већ неколико година постојеће провизорије извлачи.

Садржај самог превишег прогласа, који је на свима ћошковима прибит, учинио је пријатан утисак на крајишнике; само укидање односно утеловлење Крајине са матером земљом не баш толико, јер се из једне провизорије у другу увлачимо, те нас бог свети зна, кад ћемо се једном тог крпежа опростити.

Народ је вабринут за своју будућност јер осиромашен разним елементарним непогодама стрепи, да му то утеловлење неће још већи терета на грбачу натоварити, него што их је до данас имао и сносио.

Само наши велико-Хрвати, који су „fünf Mann hoch“ и који су из неколико чиновника и професора регрутирани, незнају од весеља већ шта би чинили, јер веле, до сад их је много било, који се жали боже нехтедоше Хрватима осећати, ал сад, — сад морају бити сви Хрвати — па вар и за идеју поникнуту у болесном мозгу Старчевићевом и његови последователља — великог Хрватства борити се и радити. То се весеље манифестује у разним биртијама и у дописима једног дешператне егзистенције Чивучета; ту се мирни људи нападају и изазивају на такав безобразан начин, да би човек чисто помислио да су то сами згољни синови Загорја и у сред Загорја. У тој својој занешености заборављају јадници, да су они у Славонији, и да крајишник ма које вере био неће ни за главу Хрват да је. Да би слика јошт потпунија била, није смео ни онај злогласни берачки пророк поп Кука фалити, који је у Вуковару тако и толико пута срамно пропао, да ваљда са развалинама своје моралне рушње нас усрећи. Посматрајући таке слике и прилике морамо сажаљевати судбину Хрватске, јер тешко посестрими, кад је спала, да јој поп Кука и Чивути Звонимирову круну дижу.

Држање Срба је пасивно за сад; клоне се насртаја гладне браће, који у наше пределе дођоше, да се из српских руку бела хрватска хљеба наједу. Али бодро прате догађаје, да их у наступајућој уставној борби и одсудном часу неватеку околности неприправне. Онда ћемо се пак запитати за јуначко здравље и ко је домовини вера, ко ли невера.

За сад оволико, а даном приликом више, ако ми ступци цјењене „Заставе“ буду отворени стајали.

Уљма, 4. јула. Лицем на Павлов-дан 30. јуна о. г. светкована је код нас у Уљми једна од редких светковина.

Овдашња поштиница гђа Теревија Канижа подигла је над гробом свог умрлог супруга и своје прерано — у 21. години млађаног живота — преминуле кћери црквицу, коју у речени дан местно парохијално свештенство, односно г. парох Пант. Дим . . . ћ са јошт 4 суделајућа свештеника, у присуству многобројних гостију из Беле-Цркве, Вршца и околних места, по предходно подељеном благослову дијецезалног епископа, г. Емилијана, унесавши у њу свети антимис, освети, посветивши храм Св. Апостолу Павлу, вечите ради успомене на њеног умрлог супруга Павла.

На одржавање исте црквице оставила је она завештним својим писмом на Благовести о. г. издатим 22 ланца ораће земље као фонд под именом „Фонд Теревије Канижа рођ. Чолаковић на одржавање по њој подигнуте гробљанске цркве у Уљми.“

Фондом тим за свога живота рукује завештатељка сама, обвезујући се, да ће она и нужне трошкове за репарације и одржавање литургија с парастосом, док је жива, подмиривати.

Приходи од фонда улажу се у каквом сигурном новчаном заводу.

Знајући, да само просвећен народ опстанка има, није при писању завештног писма ни род свој заборавила. Оставила је штипендију за једно ваљано, сиромашно дете — без разлике пола — српске народности а православне вере из Уљме, које се за учитеља односно учитељицу изображавати има — с тим додатком, да се питомац у случају тежње к' вишем изображењу, односно цели ограничавати нема. У том случају има се по тежњи штипендисте поступати и у смислу завештног писма њему, од срп. црк. општине уљманске, као управе фонда, са предходним одобрењем надлежне епарх. конзисторије, опредељена штипендија непрекидно издавати све дотле, док науку, којој је он наклоњен, подпуно свршио не буде.

Племенито то дело сваког пријатеља народног напредка тронути мора, јер дарователька она пружа на олтар просвете и народног унапређења плод од трудова својих, и то баш оном сталежу, који је у првој линији позват, да будућу узданицу народну у врлинама узвиси.

Нека је овде споменуто, да она једно сирото, даровито дете из места учити даје, и то правом материнском љубави.

Прибележити је још и то, да су многи овдашњи Срби искусили плод добротворне њене руке; јер само племенитом њеном срцу захвалити имају, што им куће нису — туђе добро.

Она у опште материјално подпомаже сва подузећа, како своје народности тако и друге, која се на општу прогресију народну клоне.

Узвишене идеје, племените намере и богоугодна њена дела остављају лепу успомену у народу, и ми смемо рећи: лепа нам будућност предстоји, из дан у дан множи се број народних добротвора, који хоће народне тежње да остваре, и то најјачим оружјем овога света — знањем.

При крају нека је гђи Теревији Канижи овим слава и награда за учињена дела; а милостиви отац небесни поживио је на благо премилог јој рода, коме је она живот свој посветила. Л

$\frac{э|с}{э|с}$ **Брчка**, 11. јула.

Ах до Бога! Аох до вијека!
Да чудно ли с' главе погибосмо.

Горски Вијенац.

Пословица народна вели: „од главе риба смрди“. Овом приликом сам се осведочио, да какова је управа у Босни, такови су и чиновници — то је непобитна истина, јер ако се који притужи вис. зем. влади на појединог чиновника да законе у руке му дате злоупотребљава, да народ на свој начин гули, да са споровима отежу док им странка неда оно што траже. Тужена странка даје да парницу поведену проти ње ставе ad acta до скрајне нужде; противна ургира ствар мажућ дотичним чиновницима длане са петицама, а чиновници варају и једну и другу странку ослањајући се — на турски закон — а влада? добив тужбу проти чиновником место да послуша латинску изреку „vox populi vox Dei“ те да ивашље изненадну комисију, да народ испита, да уреде прегледи и т. д. она просто тражи извешће у тој ствари од самог туженог чиновника — који — знајућ ја сам по себи неће сам себе оптужити, него ће ствар на свој начин описати, влада ће веровати и — ко је крив? Опет народ!

Тако ми приповеда данас један пријатељ, који је из уста г. Божића политичног пристава у Бељини чуо, како он стоји у великој милости код владе, те како је влада њему поверила врховну управу над војском и жандарма у погледу усташа, те како војени заповедници од њега инштрукције у тој ствари тражити морају, те како он у хатар г. Плентају злоупотребљује владино поверење и влади на упит ради насипа „Мераје“ одговара, да није наредба издата за „Мераје“ него за насипе сокачких рупа и т. д. Дакле, народ је остао у лажи — г. Божић у милости владе — а наредба је de facto постојала.

Тако је наш предстојник г. Беркс, који је од толико година постојећи надпис српски на школи српској насилно скинуо, издао наредбу — сличну оној зимус у Бељини — да народ несме дрва дотеривати на продају у варош ма било из своје властите шуме. Сељани требајући новаца (новац је данас животно питање), дотерају њих преко 60 кола дрва на продају; сережани их ухвате, доведу пред судницу; г. Беркс изишан почне псовати јадне сељаке, па у својој срчби счепа једног сељака за једно, другог за друго уво и почне им главе једну о другу лупати вичући: Б . . . вам вашег, је ли вас ваш онај свињарски поп научио да тако поступате?! Одузев им дрва, затвори их, те пошто су три дана у хладу провели, а родбина им дотле продала краву или јунца, те донела им у затвор новца из ког нису могли изаћи док не плате по 10 ф. казне, и тако се та афера сврши.

Ономад дошао је трговац из Градачца господар Јован Бабић познати челик Србин у госте своме шури Н. Још се небејаше честито ни поздравио са укућанима, дође заптија по њега, да има с места доћи г. предстојнику. Овај имајући исправну путницу, не плашећи се ништа — оде. Г. Беркс упита га: како си се усудио отићи пре на друго место него у суд доћи — имаш ли пасош? — дај га овамо — 20 ф. мораћеш казне платити за прекршај. Овај неимајући куд, извади и плати.

Онда се не треба чудити од куда г.г. предстојницима новаца, кад неки од њих чак и спахилуке купују од Турака. Да красне управе! да здушни чиновника!

Г. Беркс узима себи слободу још већу, да путнике по лађи надошле, чим из лађе иступе, опколи са сережанима, пита од куда су, па који се каже да је из Србији, жалосна му мајка! Томе не само да сандук и друге ствари претресу, него и одело које на себи има. Допуштам, да постоји закон, да се имају ствари сваког из стране земље долазећега путника прегледати, ал путнику одело које на себи има преровати и саму листницу прегледати, то никако недопуштам, јер закон о том ништа не каже. То је самовоља дотичног чиновника, који се мора строго казнити.

Ових дана обављен је избор учитеља и учитељице, при ком је избору био г. Беркс као владин повереник. Избор је у најбољем реду обављен. О учитељима не могу говорити, јер их не познајем, али о учитељици — да. Ја само могу честитати нашим суграђанима, свесним српско-православним црквено-школским општинарима на избору дотичне учитељице. Познавајући је као врлу Српкињу, као ревну ученицу узор-препарандије српске у Карловцу, из које препарандије излазе борци за школу, цркву и име српско. Слава борцима народним!

Дужност ми је захвалити се свесној српско-православној црквено-школској општини на заузимању за народно-просветне сврхе, који су очували своја права на школу српску, те нису допустили да нам српску школу из конфесионалне у комунална претворе, ради чега би их потомство проклињало, јер не би чуло о Милошу и Марку и др. За то им хвала буди изречена овим у име целог српског народа. Живили!

Ономад бавио се два дана овде г. Дионисије владика зворнички из Тузле, мислио је да ће за своје гадне намере прибавити коју поштену душу, која ће за новац постати Јуда, те с њим заједно у пакао, куда ће га проклетство народно пратити, поћи, али ненађе.

Ми смо свесни свога рада, ми смо још онда, кад се радило о повратку његову, одлучно били проти њему, јер смо познавали његову сатанску ћуд и да су бељенци уз нас били, не би никада био Дионисије оно што јо сад — владика зворнички.

Ономад читасмо у цењеном листу „Застави“ тужбу из Бељине проти Дионисији и обрадовасмо се као мала деца кад им родитељи лутчицу или што друго за играчку купе, да су се они тргли од сна, да су увидили његове сатанске замке, које народу плете, те су одлучно устали проти њему. Живили! (изузимајући неколицину одметника, издајица рода и народа српскога — Дионисијеваца које ће цео српски род осудити.)

С босанске границе, јула. (Јусуфбег Беговић и котарски предстојник Беркс у Дервенти). Кад је народ у Босни и Херцеговини против турском варварству 1875. год. на оружје устао, цела Европа знаде, да су овај устанак изазвали бегови и аге: бањалучки, дервентски, тешањски, добојски и градачки. То знамо и отуда што је из ови мјеста највише бјегунаца 1876. и 1877. год. у Хрватској и Славонији било.

Међу првим тиранима и душманима српског и католичког народа у споменутим покрајинама био је Јусуфбег Беговић у Дервенти; а данас био би још и гори само да му до руке дође. Он је испод руке своји млађи српске главе на колац метао, сиротињи крваво заслужену муку отимао те се тим обогатио и каква зла није чинио, а шта је још црње и горе: Јосо Марушић, трговац у Травнику, католик, направио је свом умрлом детету у гробљу у Дервенти споменик. Јусуфбегу се то није допало, па пошаље свог сина с момцима, те он речени споменик на комаде изломи тако, да исти комади и данас на гробу леже.

Но ипак крај небројени варварства и тиранизма, што их је Јусуфбег над Словенима, нарочито Србима за времена турске владе починио, котарски предстојник Беркс усудио се је оваког човека препоручити влади.

С. Вр. **Букурешт**, 10. јула. Неки од моји пријатеља и знанаца, који су одавде из Букурешта у очи отварања свиштовског сабранија у тој намери отишли били, да тамо сами собом физијономију тог тела проуче, односно да својим очима виде и својим ушима чују, како ће гг. чорбаџије и остали тамо искупљени људи вјечнаја памјат уставу и слободи отпојати, ти моји пријатељи и знанци вратише се пре два, три дана амо у свој пун слободе завичај, те нам причају и казују чудеса о физијономији бугарског сабранија, као и о робском понашању тако званих народних посланика, које није чиста и отворена воља народа, већ гадна сила и тероризам на сабраније упутио, или боље рећи под бајонети до Свиштова дотерао.

И кад би смео, племенито, већ и онако доста увређено чувство бугарског народа, који није ни из далека крив ономе, што се у Свиштову граду првог јула у години хиљаду осам сто осамдесет првој после рођења Христова догодило, још и више вређати, ја би овде јавно, и то дословце описао све оно, што су ми моји пријатељи и знанци, о физијономији свиштовачког сабранија, и о понашању тако званих народних посланика причали.

Но пошто нисам, као што рекох, рад, чуство бугарског народа вређати, то ћу велештованој читалачкој публики овог цењеног листа само толико рећи, да су се г. чарбаџије и остали на свиштовском собривију искупљени људи сасвим и у пуном смислу речи робски понашали, или као што оно Срби веле, клањаше пред кнезом и његовим доглавницима, као оно дрвен ђерам на бунару.

И ако се ни на кога, а оно се на чорбаџије и остале на свиштовском собранију искупљене људе може наменути она стара пословица, која вели: Арапин је своје учинио, Арапин може ићи. И доиста робови одоше, пошто су своје учинили, а оде и господар пун задовољства пут своје престонице, где је, као што очевидци казују, од стране војених и цивилних власти, па и од самог на одушевљење натераног народа, с највећим одушевљењем примљен био, као да се не враћа са свиштовског собранија, где је на уставу онако немилосрдно секцирао, већ као да се као победилац и добар војвода са Стамбула града у своју престоницу враћа, те свом народу нагештава, да је он часни крст на Аја-Софију подигао, а полумесец у дубљину црног мора бацио.

Именик

Вршчана Срба бирача, који су за владиног кандидата гласали, приликом последњег избора на римски Петров-дан 1881.

Михајлов Мита, Фрања Живковић, чиновник, Тодоров Апа, Стојанов Коста, Перишић Ника, чиновник, Стојка Павле, чиновник, Дозела Александар, бивши ликовођа пев. друштва, Барбулов Сава, Михајлов Ђока, Рајић Ника, чиновник, Кадић Ђока, држ. пододветник, Др. Деметровић Миша, председник пев. друштва, Спајић Јоца, чиновник, Илкић Ника, умир. учитељ, Фила Трандафиловић, протопрезвитер, Алекс. Стојадиновић, конз. бележник-поп, Стеван Бошковић, протин капелан, Лаза Радак, свештеник, Ђока Вукашиновић, парох, Жива Милић, парох, Милош Велић, нар. учитељ, Стева Марјановић, нар. учитељ, Миша Стојановић, нар. учитељ, Тима Томић, други гласао без знања његовог, Лазин Ника, Ненадовић Паја, чиновник, Николић Арсенија, вар. „цуштелер“, Токин Васа, обр-кортеш, Ранчин Мита, Цијук Стева, чиновник, Томић Ђока, чиновник, Спајић Пера, чиновник, Филиповић Мита, чиновник и сведок против Милетића, Деметровић Тима адвокат, Цвејић Лаза, адвокат, Ђорђев Ђока, Томић Панта, Кљајин Сима, ратар, Ђорђев Жива, Павков Мита, ратар, Радивојевић Лаза, Николић Мита, Дивљаков Јоца, ратар, Радак Мита, ратар, Рибаров Јефта, ратар, Миросављев Гаја, умрло, па гласао други, Радак Жива, ратар, Новаков Јоца, ратар, Завишин Даца, ратар, Ђурђев Мита, Михајлов Мита, Давидов Коста, Томић Јоца-Чачин, ратар, Остојић Паја, ратар, Мојсејев Пера, ратар, Ђорђев Васа, други гласао за њега без знања, Новаковић Емил, сремски судац, Стојаков Аро, Ђурђев Јова, Мијатов Јова, Јовановић Јоца, Павков Љуба, ратар — „аушус“, Деметровић Стеван, вар. капетан, Николић Јова, Стојић Милан, ратар, Мојсејев Васа, ратар, Врговић Јоца, форшпанција, Ђорђевић Кузман, нека фела кортеша, Панчевац Даца, ратар, и Мунцић Тоша, ратар.

Кад се одузму одавде сви чиновници, прота, попови, „учитељи“, неколико од означених и неозначених „умерших“ и који насилно отеше право других, то нам остаје до 30, словом тридесет особа, српска партаја за владиног кандадата г. Хофбауера, из народа узетих. После толиких пијанака, заиста „грдно велика“ партаја!!! Желимо вам, господо, да вас увек такова срећа подеси, па вам је и беримет осигуран, и у то име праштамо се с вами.

НОВИЈЕ.

— Тамишки поджупан издао је наредбу, да се општине тамишке жупаније не смеју претплаћивати на немачке новине. (Шта још не ће бити у Угарској!) „Н. сл. Пр.“ јављају из Тамишвара, да је та наредба веома излоједила тамишке Немце.

— Као што „Буд. Кор.“ дознаје, министар комуникација поднеће на јесен уг. земаљском сабору законски предлог о грађењу велико-кикиндско-бечкеречке железнице. Влада по новом закону не може дати концесију за грађење те вицинаске железнице, јер се та пруга мора сматрати као наставак друге главне железнице.

— 13. о. м. почели су избори за загребачко градско веће. Избори ће трајати читаву недељу дана. Првог дана изабрана су четир представника од „умерење странке“ и седморица од мразовићеве опозиције.

— Говори се, да је положај ђен. Игњатијева пољуљан. Прича се, како је цар на то наишао, да Игњатијев бугарске радикалце потпомаже у њиховој опозицији против кнеза и да је Аустро-Угарској саветовао, нек попрети, да ће она Бугарску у извесном случају посести. Отуда гласови, који веле, да је ђен. Лорис-Меликов позиван био на траг, но да он не ће да се враћа, јер мисли, да није томе време.

— Свим убицама султана Абдул-Азиса претворио је султан смртну осуду у вечну робију у граду.

— „П. Лоју“ јављају из Цариграда, како онде спремају свет на убиство Мидат-паше, те разглашују, како се Мидат сам хтео да убије, и то да си ножицама отвори жилу, те свету тако посведочи, да је Абдул Азис могао на тај начин сам себи доћи главе.

Разне белешке.

(У вишој девојачкој школи у Новоме Саду) било је минуле школске године, као што се из школског извештаја види, уписано 58 ученица, од којих су 4 у течају школске године изостале, а ишло је до краја школске године 54 ученице. Све су ученице Српкиње правосл.-источне вере, само је једна Јеврејкиња мојсијеве вере. Од ових 58 уписаних ученица, станују стално у Нов. Саду 38, а 20 су са стране. Од њих су: 7 чиновничке ћери, 3 свештеничке, 1 официрека, 2 адвокатске, 1 уметничка, 5 економских, 4 угоститељске, 17 трговачких, 13 занатлијска и 5 земљеделских ћери.

(Народна казан.) Сомборски „Родољуб“ пише: Прекјуче беше овде у нашој средини г. Стеван Протић, капелан из Товаришева, који је при последњим изборима у товаришком срезу радио и гласао против нашег народног кандидата г. Мите Поповића. Састав се овде на уобичајеном месту са одабраним грађанством нашим, хтеде се поздравити, пружајући то овом то оном руку, али му је нико не хтеде прихватити, нити одпоздравити, него га сви с презрењем одбише, тако да је на скоро постиђен морао отићи.

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ.

Свршивши школовање своје у Н. Саду, сматрам за пријатну дужност, да се овде јавним путем захвалим свима својим добротворима, који су ми било у чем на руци били онда, кад но сам се као нејачак дечко празних руку на школе отиснуо. Без добрих људи милостиних руку ја никада не бих доспео до данашњег свог положаја — за то ми данас и јест тешко наћи достојних речи, којима бих се довољно могао захвалити сваком појединoм.

Прва речца захвале и вечито признање иде честитом гостионичару г. Лази Јеремићу, који ми је за читавог курза од пуних 8 година мога учења у Н. Саду својевољно давао бесплатан ручак, без икакве обвезе од моје стране

— те тим највише припомогао, да се онде ишколујем.

За тим се с признањем сећам слав. проф. колегије срп. вел. гимназије, што ми за прве две године, док се ништа за опстанак свој старати нисам умео, редовну месечну припомоћ досуђиваше из тамошњег фонда гимн. омладине.

С једнаком благодарношћу спомињем и ова поштована имена: г. г. Милош Алексић, учитељ у Петр. селу, Лазар Загорица у Петр. селу и Вељко Загорица, сад кр. поштар у Србобрану, који се са другима до бољих мојих дана вазда за ме очински стараху и, заумимљући се код моћнијих места ради припомоћи, посредно многоваслужним учинише колико мени самом, толико моме сиромашном родитељу.

У Петровом-селу 12 (24.) јулија 1881.

Благоје Бранчић,
сврш. матурант.

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ.

Овим изјављујем моју највећу захвалност г. др. Илији Огњановићу на његовој особитој доброти и труду кога је полагао ове читаве године око купљења припомоћи, која ми је у Сомбор слата. Ја нисам у стању на други начин захалити му се до ли овим јавним путем у име моје и моје матере изјавити му моју особиту захвалност.

Исто тако изричем и племенитим новосадским госпођама највећу захвалност што су се одазвале на молбу г. др. Илије Огњатовића те су ме читаве ове године потпомагале а на име овим госпођама: Ана Павловића, Ана Пајевића, Александра Стефановића, Даница Гостовића, Јелисавета Натошевића, Јелка Рајића, Катица Манојловића, Катарина Цветковића, Марија Вучетића, Марија Максимовића, Марија Плавшића, Марија Поповића, Марта Станојевића, Милица Јојкића, Мила Радовановића.

Ј К.

СРПСКА ЗАДРУГА ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЊУ У Н. САДУ.

Промет са готовином у првој половини године 1881.

ПРИМАЊЕ.	фор.	нов.
Пренешена готовина од 31. дец. 1880.	24580	85
Улози на књижице-уложнице — —	151885	09
Уплате на честице III. кола — —	9870	—
Закашњине — — — —	139	48
Враћена главн. од зајма на „сола менице“	75247	22
Враћена главн. од зајма на „прима мен.“	115952	93
Враћена главн. од зајма не „непокретн.“	4990	50
Враћени зајам на менице „верес. друж.“	40385	53
Враћени предујам на „честич. књиге“	5763	—
Враћени предујам на „ефекте и драгоц.“	4195	—
Камате од разних зајмова — —	11093	77
Затезне камате — — — —	100	54
Конта писарине — — — —	426	50
Конта уписине и преписине — —	13	50
Конта разних доходака — —	882	41
Конта филијале авст.-уг. банке у Сегедину	23527	78
Конта централ. штедионице у Б.-Пешти	20000	—
Конта мађ. кредитне банке у Б.-Пешти	10000	—
Конта јамчевине „верес. дружине“ —	479	16
Конта основних трошкова „исте“ —	3	50
Конта деоница страних завода —	45	—
Конта камата од истих — — —	182	40
Конта отвјетничког предујма — —	28	58
Конта биљега — — — —	141	94
	499,384	68

ИЗДАВАЊЕ.	фор.	нов.
Враћена главница улагачима — —	163134	13
Камате на то — — — —	1019	47
Камате на ре-есконт: менице —	227	94
Конта зајма на „сола менице“ —	94979	70
Конта зајма на „прима менице“ —	134848	46
Конта зајма на „непокретности“ —	9349	06
Конта зајма на менице „верес. друж.“	41757	04
Конта предујма на „честич. књиге“ —	9988	—
Конта предујма на „ефекте и драгоц.“	5519	—
Конта пореза — — — —	913	58
Конта управине тантијеме (награде) —	1168	17
Конта чиновн. и послужитељеве плате	1459	92
Конта отвјетнич. хонорара — —	100	—
Конта отвјетнич. предујма — —	200	—
Конта станарине — — — —	126	—
Конта добровољних прилога — —	73	50
Конта администрат. трошкова — —	464	03
Конта редовних честица I. кола —	728	—
Конта редовних честица II. кола —	1144	—
Конта сбрисаних честица I. кола —	322	10
Камате на то — — — —	67	34
Конта резервн. удела I. кола — —	87	50
Конта делимка I. и II. кола — —	5766	52
Конта 3% пристојбе по исплаћ. камата од улога — — —	188	58
Конта јамчевине „верес. дружине“ —	168	85
Конта филијале авст.-уг. банке у Сегедину	13877	78
Приостала готовина за 1. јули т. г. —	11807	01
	499,384	68

Стање завода.

ИМОВИНА (Актива.)	фор.	нов.
Конта благајне — — — —	11807	01
Конта „сола менице“ — — —	143855	93
Конта „прима менице“ — — —	93440	72
Конта менице „верес. дружине“ —	28868	46
Конта зајма на „непокретности“ —	77584	31
Конта предујма на „честич. књиге“ —	17629	—
Конта предујма на „ефекте и драгоц.“	11572	50
Конта мобилија (заводних покретнина)	396	—
Конта утензилија (тискарија) — —	157	—
Конта одветничког предујма — —	513	32
Конта дубиоза — — — —	1000	—
Конта заложница — — — —	1000	—
Конта деоница страних завода —	11	30
	387,835	55

ДУГОВИ. (Пасива.)	фор.	нов.
Конта редовних честичара II. кола —	39936	—
Конта редовних честичара III. кола —	29374	50
Конта сбрисаних честичара I. кола —	282	60
Конта сбрисаних честичара II. кола —	279	45
Конта сбрисаних честичара III. кола —	142	53
Камате од сбрисан. честица I. кола —	112	38
Камате од сбрисан честица II. кола —	40	44
Конта резервн. удела I. кола — —	166	89
Конта резервн. удела II. кола — —	1862	32
Конта резервн. удела III. кола — —	142	48
Конта делимка I. кола — — —	100	38
Конта делимка II. кола — — —	725	40
Конта делимка III. кола — —	1500	—
Конта улога на књижице „уложнице“	288205	40
Конта филијале авст.-уг. банке у Сегедину	9650	—
Конта јамчевине „вер. дружине“ —	3639	70
Конта основ. трошкова „исте“ — —	40	45
Конта резерв. удела „исте“ — —	85	21
Конта засебних фондова од биљега —	179	55
Конта чиновнич. кауција — —	1600	—
Конта сити. доходака и уписине —	256	57
Укупна добит у првој половини г. 1881.	9513	30
	387,835	55

За управу:
Стеван Јефтић с. р.

За књиговодство:
Теодосије Поповић с. р.

Курс бечке берзе 16. (28.) јула

Ц. кр. дукати — — — — — — — —	5.75
Наполеондори — — — — — — — —	9.31
Немачке марке — — — — — — — —	57.30

ОГЛАСИ.

Учитељски стечај.

Новосадска задруга за подпомагање радиности и трговачке науке отвара од 1-ог септ. идуће године своју школу од два разреда за радиност и трговину, и то први годишњи течај.

У школу ову примају се ђаци, који су 6 разреда народне школе свршили, и који су пријемни испит са добрим успехом положили.

Учевни план за школу за прву годину садржи ове учевне предмете: 1. језици мађарски и немачки; 2. земљопис; 3. математичне струке: а. рачунање, б. геометрија и геометријско рисовање; 4. природно-знанствене струке: физика и хемија; 5. практичне струке: а. једноставно (просто) књиговодство, б. наука о еспапу и вежбање за радњу, в. краснопис и слободно рисовање.

За горњу школу потребује задруга једнога редовног учитеља, који немачки језик за предавање подпуно зна и који има способност за професора више грађанске школе, за нижу реалку, за нижу гимназију, или који је свршен трговачки академик, и који доказати може да већу громаду (Gruppe) горњих предмета у недељним часовима од 20 до 25 предавати може.

Дојакошња показана практична учитељска способност имаће првенство.

Постављање бива по уговору у смислу школских штатута. — Са овим местом скопчана је годишња плата од 800 фор. а. вр.

За врло одличне заслуге ставља се у изглед ренумерације од 50 до 150 фор. а. вр.

Од 1. Октобра о. г. отвара се недељна школа за шегрте и помоћнике. За ово добија учитељ 50 процената од школског новца у име ренумерације. Добро свабдевене молбенице треба послати потписаном председништву задруге до 15. Августа.

Нови Сад, 22. јулија 1881.

Фердинанд Шрајбер
председник задруге.

2—2

СТЈЕЧАЈ.

Овим расписује се стјечај за два учитеља на мушкој, и за једну учитељицу на женској школи. Плата је годишње за свако место 500 фор. а. вр. осим овога за нежењене слободан стан и огрев. Учитељи и учитељица морају бити српско-православне вјере.

Рок стечаја до 1. августа 1881. Молбенице шаљу се потписаној управи.

Мостар, 10. јунија 1881.

2—3 **Управа српско-православних школа.**

За нашу ново отворену радњу

en gross et en detail

нирнбершко-галантеријске робе, разнобојне артије и свеколиког прибора за писање

(у кући Ђ. Недељковића на пијаци, бр. 24.)

потребујемо

једног солидног рутинираног момка

који осим српског језика **добро немачки** а нешто и мађарски говори.

Такође се и на рукопис гледи, а првенство имаде сваки онај, који је нешто и у комптоарном фаху ваљан.

☛ Ступање може и одма бити.

Нови Сад 25. Јула 1881.

Браћа М. Поповићи.

У ТРГОВИНИ СПЕЦЕРАЈА И ДЕЛИКАТЕСА
Д. КОДЕ
У НОВОМЕ САДУ

може се добити: **гисхиблера, селтерске, карлсбадске, мариенбадске и сваке друге врсте минералне воде**; разна бела и црна **десерт-вина**; чисте шљивовице сремске; чоколаде сиштардове и т. д., **све изврсне каквоће и по најјефтинијој цени.** 25—52

Оглас.

У мојој мануфактурно-спецерајској трговини потребујем једног вештог спомоћника и једног шегрта. 3—3

У Јарковцу. **М. П. Михајловић.**

Помодна мануфактурна трговина
Г. ГЕОРГИЕВИЋА
у Новом Саду 3—3

потребује једног старијег и једног млађег спомоћника као и једног практиканта. Првенство имају они, који добро српски, немачки и мађарски говоре.

Мануфактурна радња
А. В. ЈОАНОВИЋА
у Белој Цркви

потребује једног од старији и једног од млађи вештији помоћника који могу одма ступити. 3—3

СРПСКА ШТАМПАРИЈА
Дра СВЕТОЗАРА МИЛЕТИЋА
У НОВОМ САДУ

препоручује се п. т. публици како у месту, тако и из околине, са својом тачном, брзом, лепом и јефтином израдом сваковрсни штампарски послова.

Особито упозорује сл. црквене општине на

ЦРКВЕНЕ МАТРИКУЛЕ

које су на прописаној правој копчаној хартији „Dyos-Győri“ штампане и то у формату 46—59 сантим.

Цена је књизи од 25 табака 1 ф. 25 п.

ПОШТОВАНОЈ ПУБЛИЦИ У НОВОМ САДУ И ОКОЛИНИ.

ТРГОВИНА ПОМОДНЕ, КРАТКЕ РОБЕ

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ, НИРНБЕРШКЕ И БЕЛОГ ЕСПАПА.

Препоручујемо пошт. публици у Новоме Саду и околини нашу новоуређену трговину горенаведеном робом коју смо снабдели еспапом из прве руке из најпризнатијих ове врсте фабрика, и по том смо у том пријатном положају, да можемо сваку пошт. муштерију послужити великим избором робе **најбоље каквоће**, послугом солидном а ценом умереном сразмерно најјефтинијом.

Особито препоручујемо пошт. публици наш велики избор МУШКОГ и ЖЕНСКОГ РУБЉА и ПЕРИВА (веша) као: мушких кошуља белих и фарбаних, гаћа, крогнова, манцетни. женских кошуља, спаваћи рекли, сукања белих и фарбаних, мидера, чарапа за мушке женске и децу белих и фарбаних, све у великом избору а ценом умереном.

Исто тако препоручујемо врло добра ПЛАТНА ШИФОНА, **џепних марама** белих и фарбаних, **поша за врат, пантљика** свилених, атласких, сомотских и других разних модних, **конаца и вула** сваке сорте најбољега квалитета а ценом врло умереном.

Исто тако препоручујемо свагда добро сортирани цео кројачки прибор и то: **мусулина, органтина, атлаза, рипса, сатина, ширтинга, француи, чипака, дугмади** сваке сорте и боје итд.

Исто тако: венчаних велова и венаца, цвећа и пераја за шешире, разних најновијих накита за косу и врат. даље: сунцобрана, кишобрана, штапова, ножева и виљушака, кашика, тањира, тацнова, кавеза, кофера, албума, новчаника, и т. д.

Напоследку препоручујемо ове и све друге поједине ствари, које спадају у врсту трговине ове.

Част нам је још овим и то пошт. публици на знање дати, да ћемо **наручбине и поруке** са стране ма откуд, (особито мушког и женског веша) како нам ко поручи наплатом у наточ (per Nachnahme) тачно и солидно свагда брзо извршавати.

БРАЋА М. ПОПОВИЋИ,
10—10 у Новом Саду код „црвене руже“ у сопственој кући бр. 34.

☛ **НАМЕШТАЈ.** **ДЕКОРАЦИЈЕ.** ☛

СОБНИ НАМЕШТАЈ (Möbel)

И СВАКЕ ВРСТЕ ИЗРАДЕ ПОМОДНЕ

ТАПЕТАРСКЕ И ДЕКОРАТИВНЕ

могу се зготовљене добити и у обилатом избору и најбољег укуса код потписанога.

Исти прима да изради **собни дворански намештај** строго по нарученом стилу и украсима (а по избору из обилате му збирке мустара и материје ововемаљске и иновемаљске) које израђује тачно, како му ко наручи: **најпростије или најскупоценије** — све пак савесно, солидно, и ПО УМЕРЕНОЈ ЦЕНИ.

ЛУДВИК САТЛЕР,
тапетар и декоратер
3—3 са стовариштем собњег намештаја и радионицом тапетарском у Новом Саду у дунавској улици.

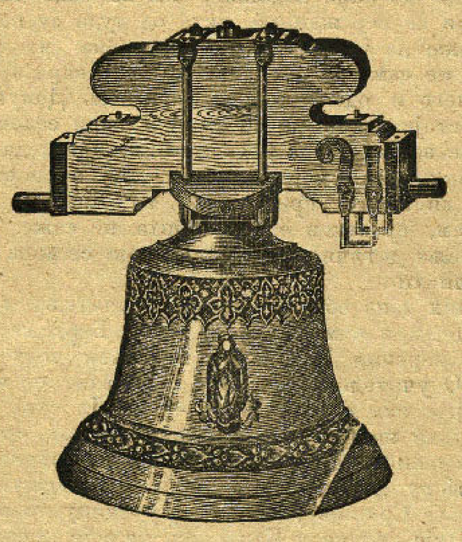

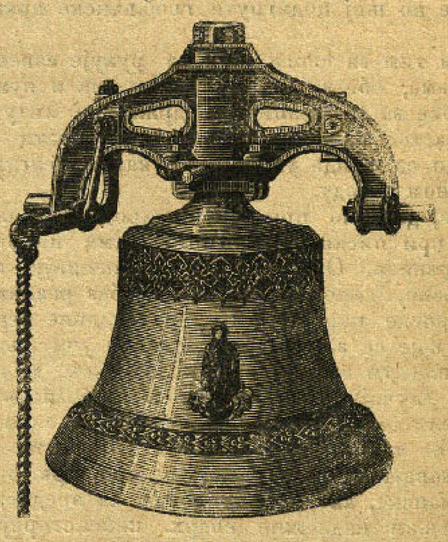

ЗВОНА

по новој и старој системи са гвозденим и дрвеним крунама, хармонично удешена од најфинијег метала, са најчистијом израдом, израђује ливница Ђорђа Бота синова, са гаранцијом од 5 до 10 година.

Стара испута звона прима гореречена фирма у промену за нова, са врло малом доплатом. Такођер дајемо до знања оним честним општинама, које би раде нова звона лити дати, или стара звона у промену за нова, а нису у стању одма исплатити, примамо се израдити истим општинама на исплату. На захтевање шаљемо ливане мустре звона како са гвозденим, тако са дрвеним крунама.

ЂОРЂА БОТА СИНОВИ
звонолиници у Вршцу.

Одговорни уредник др. Светозар Милетић.

Српска штампарија дра Светозара Милетића.